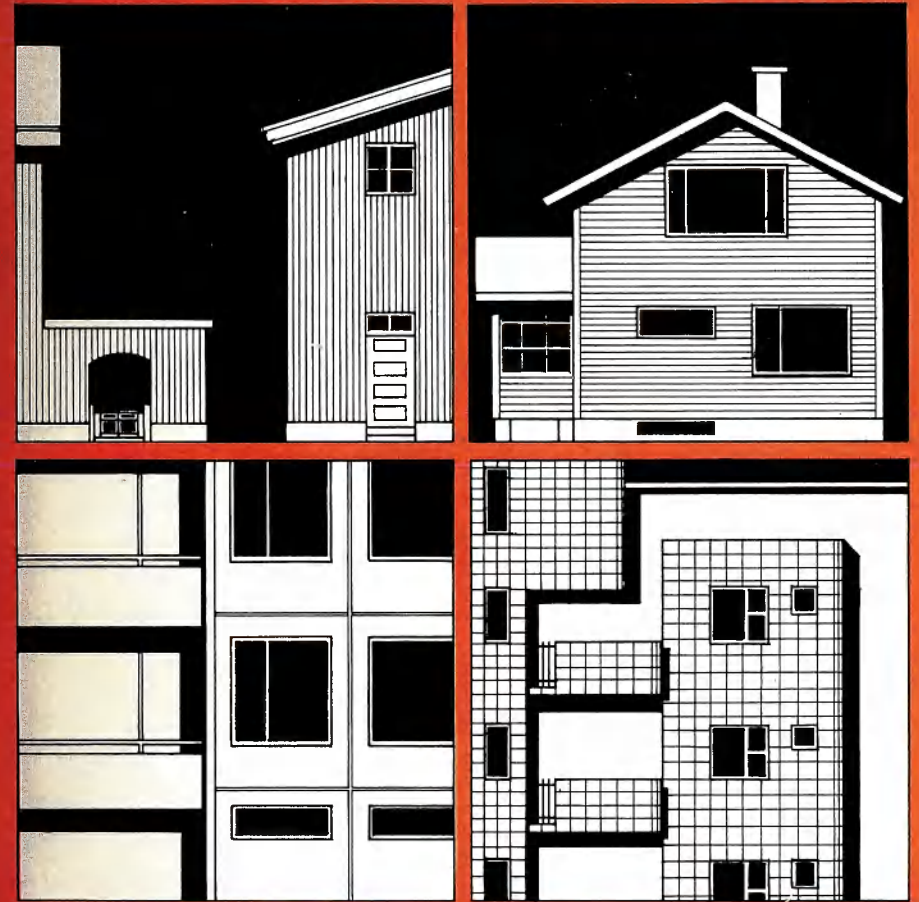

SUOMEN ASUNTOLIITTO
FINLANDS BOSTADSFÖRBUND

asumistaso 87

asumistaso 87

asuntoasiain vuosikirja

70 vuotta itsenäistä Suomea

S

S00

22540

asumistaso 87

8764

**ASUMISTASO 1987 — VUOSIKIRJAA
VOI TILATA
SUOMEN ASUNTOLIITOSTA**

puh. 90-12901/Minna Räikkönen

**MYÖS AIKAISEMPIA VUOSIKIRJOJA
ON RAJOITETUSTI SAATAVISSA**

Kannen piirros Jouko Innanen

Toimituskunta:
Erkki Nikkanen
Teuvo Tjäs
Matti Tausti
Raimo Markkanen

Mäntän Kirjapaino Oy — Mänttä 1987

**asumistaso 87
asuntoasiain vuosikirja**

Julkaisija:

Suomen Asuntoliitto r.y. — Finlands Bostadsförbund r.f.

Suomen Asuntoliitto r.y. — Finlands Bostadsförbund r.f. on merkitty yhdistysrekisteriin elokuun 4. päivänä 1964.

Hallitus

Puheenjohtaja: Toimitusjohtaja Tapio Koivula
Varapuheenjohtaja: Lakitieteen lisensiaatti Lauri Suomela
Muut jäsenet: Toimitusjohtaja Raimo Eskelinen † 6.8.1986
Ylijohtaja Teuvo Ijäs
Toimitusjohtaja Erkki Nikkanen
Yliarkkitehti Pentti Pantzar
Toimitusjohtaja Matti Sarnela
Pääjohtaja Kalevi Sassi
Pankinjohtaja Staffan Slotte
Arkkitehti Matti Tausti

Neuvottelukunta

Puheenjohtaja: Maat. ja metsät. tri Johannes Virolainen
Varapuheenjohtaja: Vuorineuvos Kauko Rastas
Muut jäsenet: Oikeustieteen tohtori Matti L. Aho
Varatuomari Jukka Haapanen
Pankinjohtaja Eero Herttola
Teollisuusneuvos P.K. Juntunen
Apulaiskaupunginjohtaja Eero Kaitainen
Puheenjohtaja Matti Kinnunen
Toimitusjohtaja Pentti Kivinen
Johtaja K.H. Kiviniemi
Valtiotieteen tohtori Pentti Koivikko
Johtaja Antti-Pekka Miettinen
Johtaja Markus Partanen
Toimitusjohtaja Jarmo Pellikka
Toimitusjohtaja Risto Piepponen
Vuorineuvos Urho Ruola
Arkkitehti Per-Håkan Slotte
Toimitusjohtaja Pentti Somerto

Suomen Asuntoliitto r.y.

Sihteeri: Minna Räikkönen
Osoite: c/o SHOP, Mikonkatu 11 A
00100 Helsinki
Puhelin: 90-12901

Vuosikirja -87 sisältö

Elinolojen kohentaminen 70 vuotta	15
Raimo Markkanen	
Katsaus Suomen Asuntoliitto r.y:n toimintaan vuonna 1986	17
Tapio Koivula	
Suomen asuntopoliittikka ennen sotia	19
Aarno Strömmer	
Suomen asuntopoliittikka 1940- ja 50-luvuilla	23
Erkki Nikkanen	
Aktiivisen asuntopoliittikan vuosikymmenet	29
Teuvo Ijäs	
En folkhørelse bakom bostadsbyggandet	37
Levi Ulfvens	
Asuntotoimen keskeisimmät lait ja niiden pääasiallinen sisältö	45
Jaana-Maarit Huuhka	
Asuntohallituksen perustamisesta 20 vuotta	51
Auto, alko ja asunto	57
Matti Tausti	
Vanhimmat rakennusyrietykset ovat itsenäisyytemme ikäisiä	59
Raimo Markkanen	
Tähdenvälejä vuosisadan varrelta	65
Raimo Markkanen	
Asunto-olojen kehittämisohjelma vv. 1987—1991	67
Martti Lujanen	
Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1986	78
Asuntopäivillä	80
Aloitettujen arava-asuntojen määrä 1986	81

Asumistaso-sarja

Sisältö

69

Johdanto
 Asumisen talous, Olavi Lindblom
 Kaavallisista suunnitteluperiaatteista,
 Mikko Mansikka
 Asumistaso suhteessa muihin palveluk-
 siin, Matti Tausti
 Kunnallinen asuntotuotanto-ohjelma,
 Seppo Westerlund
 Asuntorakennustoiminnan ohjelmointi,
 Heikki Välitälo
 Asunnon vertailu ja valinta
 Pentti Pantzar
 Tilastokatsaus Suomen asuntosektoriin ja
 sen kehitykseen
 Rakennuslaki
 Rakennusasetus
 Asuntotuotantolaki
 Asuntotuotantoasetus
 Asumisaikaa koskevia ohjeita 1.7.1968
 lähtien asuntolainoitetuissa asunto-
 osakeyhtiöissä
 Huoneenvuokralaki
 Laki lapsiperheiden asumistuesta
 Asetus lapsiperheiden asumistuesta
 Asuntokysymystä ja asuntoja käsitte-
 levää kirjallisuutta, lähdeluettelo
 Kirjallisuusluettelon hakemisto

70

Johdanto
 ”Asuntoministerin päiväkäsky”,
 Antero Väyrynen
 — Enemmän asuntoja — suhteellisesti
 halvemmalla
 Ruusuja ja nokkosia, Kalevi Sassi
 — Ruusu vanhusten asumistuelle
 — Nokkosia kaavoitustarkkuudelle
 Huokeiden vuokra-asuntojen tuottami-
 sen tarve ja mahdollisuudet, Osmo
 Mustamäki
 Asuntopoliittisista suosituksista,
 Marjatta Sarvas
 Uusia normituksia, Esko Mononen
 Suomalaisen elementtjärjestelmän kehi-

tyksestä, Pentti Pusa
 Asuntojen tuotanto teollistuu, Seppo
 Westerlund
 Asuntosuunnittelun vararikko,
 Juhani Pallasmaa
 Pientalojen teollisen valmistamisen ja
 markkinoinnin edellytykset Suomessa,
 Paavo K. Korhonen
 Pientalojen tuonti- ja vientimahdollisuu-
 det, Matti Suuronen
 Sähkölämmitys, Olavi Kanerva
 Henkilökuvia
 — Aura, Teuvo; von Hertzen, Heikki;
 Kanerva, Olavi; Lindblom, Olavi;
 Niemelä, Artturi; Rastas, Kauko;
 Reunanen, Kyösti; Virolainen, Johan-
 nes
 Asuntosektorin kehitysuuntia, Eero
 Heikkonen
 Rakennustilastoja, Eero Heikkonen
 Komiteamietintöjä vuodelta 1969,
 luettelo
 Laki kansaneläkkeeseen suoritettavasta
 tukilisästä ja asumistuesta
 Rakennuslaki oikeustapauksineen
 Rakennusasetus oikeustapauksineen

71

Johdanto
 Julkilausuma
 Asuntoalan tutkimus Suomessa,
 Pentti Koivikko
 Komiteamietintöjä vuodelta 1970,
 luettelo
 Asuntotutkimuksen todelliset tavoitteet,
 Kauko Rastas
 Valuuko asuntotutkimus hiekkään,
 Arto Salmela
 Byrokratian hinta, Heikki Välitälo
 Mietteitä vuokra-asuntojen tuottamisen
 pullonkauloista, Seppo Westerlund
 Asumisen miljöö, Annikki Suviranta
 Yhdyskuntatesti, Matti Tausti
 Asukkaan oikeusturva, Onni Mikkonen
 Asuntotuotanto ja luottolaitokset,
 Esko Nurminen
 Henkilökohtainen osakelaina,
 Ulla Saarenheimo
 Valtion asuntolainoitus
 Henkilökuvia
 — Heikkonen, Eero; Jarle, Per-Olof;

Lindroos, Reino; Numminen, Jaakko
Mauri; Palenius, Pentti; Petäjä, Pentti;
Pikarla, Uno Valdemar; Suviranta,
Annikki

Asuntosektorin tilaston kehityssuuntia,

Tarmo Korpela

Rakentamista koskevia säännöksiä

Rakennuslaki oikeustapauksineen

Rakennusasetus oikeustapauksineen

72

Johdanto

Yhdyskunta ja tasavalta, Matti Tausti
Taaaja-asutusalueiden kehityksestä ja
rakennustoiminnasta maalaiskunnissa,
Mikko Vähä-Piikkiö

Minne asumaan — Asuntoalan kuluttaja-
valistusta, Risto Järvinen

Asunto ja kuluttajat markkinataloudessa,
Tapio Koivula

Miten muuttoa suunnitteleva haluaisi asua
— Huomioita Uuden Suomen asunto-
tiedustelun pohjalta, Mikko Holma

Avaimet käteen -rakentaminen — Nyky-
aikainen, tehokas ja edullinen tapa
rakennuttaa, Seppo Westerlund

Asumisen taikaa, Heikki Kukkonen
Asuntotuotannon toteuttaminen eräissä
Länsi-Euroopan maissa, Jouko Rauta-
kivi

Sisäilmaston aiheuttamat kosteusvauriot,
Veijo Back

Rakennuslaki oikeustapauksineen

Rakennusasetus oikeustapauksineen

73

Viiides vuosikirja

Rakentava asuntopolitiikka

Ehdotus asuntoliittiseksi ohjelmaksi

— Asuntoliittämisen päämäärät

— Asuntoliittämisen lähiajan tavoitteet

Asuntotuotanto ja sen arvostelu,

Olavi Lindblom

Suomen Asuntoliitto ja sen tehtävät,

Kalevi Sassi

Asunnonostajan oikeusturva paranee,

Heikki Neva

Lainakatto pysäytti rakennuskustannusten
nousun Ruotsissa,

Seppo Isotalo

Asuntotietouden taustaa,

Jarkko Vellamo

Ketä valtio lainoittaa

Tulorajat vuodelle 1973 asuntolainan saa-
miseksi

Valtion asuntotuotantomäärärahojen käyt-
tösuunnitelma vuodelle 1973

Asuntotuotannon jakautuminen tilastoalu-
eittain

Asuntojen määrä talokohtaisesti lainoi-
tetuissa taloissa 26.1.1973

Kokonaiskustannusten jakautuma

asuntolainoitettussa tuotannossa 1973

Rakennuslaki oikeustapauksineen ja muu-
tosesityksineen

Rakennusasetukseen tulee muutoksia
Pekka Kangas

74

Asumistaso 74

Asunnon käyttäjä — Asunnon tarvitsija

— Suomen Asuntoliitto r.y.

Rakentava asuntopolitiikka

— Kuntatason asuntoliittinen

ohjelma

— Kuntasuunnittelu — asunto-

politiikka

— Asumisturvan järjestäminen

— Rakennustyöpaikat

— Kunnan maa- ja tonttipolitiikka

— Aluerakennussopimukset

— Haja-asutusalueet

— Saneeraukset

— Vuokra-asunnot

— Informaatio

— Lainsäädännöllisiä toimenpiteitä

— Kunnan talousarvioon sijoitetut määrä-
rahat (esimerkkiliite)

Asuntomessut lisäävät tietoa asumisesta,

Matti Hurme

Asunnot ja raha

— Joro, P; Kauranen, O; Korpiola, H;

Paloheimo, J; Suomela, L; Vartiain-
nen, E.

Asuntoalueiden häiriötekijöiden poistami-
nen, Matti Tausti

Valmistuneet asunnot 1960—1974

Tulorajat vuodelle 1974

Asuntotuotantomäärärahojen kehitys

Miten VATRO toimii

Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy

SALPA-ryhmä

SATO-järjestö

Rakennuslaki

Rakennusasetus

75

Asuntoasiain tiedottajakilpailu

Asuntoalueiden turvallisuuden ja ihmis-
ystävällisyyden lisääminen

Luottolaitokset rakennustoiminnan rahoit-
tajana, Raimo Ilaskivi

Asunto ja vakuutus, Matti L. Aho

Asuntohallituksen periaatepäätökset

v. 1974

Valtion asuntomäärärahat ja myönnetty
asuntolainat 1960, 1970 ja 1974

Asuntolainoituksessa sovellettavat
asukkaiden ja lainansaajien valintaa
koskevat ohjeet

Asuntokauppasanasto

Asuntoliiton toiminnasta v. 1974,

Pekka Löyttyniemi

Asuntotuotantokertymä vuodesta 1966
lähtien

Vuoden 1975 asuntotuotantomäärärahat

Asunnon hinnan muodostuminen

Täydennys rakennusasetukseen

SALPA-ryhmä

SATO-järjestö

Rakennustoimisto A. Puolimatka

Miten VATRO toimii

76

Johdanto

Asunto-ohjelmat kuntatasolla

Kunnallisten asunto-ohjelmien laadinta

— Laatumisen tekniikka ja ohjelmien

hyväksikäyttö

— Rahoituksen ohjelmointi

— Kunnan osuus neuvottelumekanismissa

— Asunto-ohjelmien sisältö

Suomen Asuntoliitto r.y. ja kunnat

— Puheenvuoroja

(Johtaja Kalevi Sassi,

pankinjohtaja L. Suomela,

kaupunginjohtaja J. Lovén ja

toimitusjohtaja Vesa Pyykkö)

Asuntohallituksen periaatepäätökset v.
1975

Tulorajataulukot v:lle 1976

Asuntosanasto

Asuntojen peruskorjauksesta,

Timo Heinonen

Tilastoja:

— Suomen asuntokantatilastoa

— Suomen asuntotuotanto vv. 1951—
1975

— Myönnetty asuntolainat vv. 1960, 1970,
1975

— Asuntohallituksen lainoittaman tuotan-
non rahoitus

Asuntoliiton toiminnasta vuonna 1975

Rakennuslaki

SATO-järjestö

SALPA-ryhmä

Rakennustoimisto A. Puolimatka

Miten VATRO toimii

77

Johdanto

Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan
v. 1976,

Tapio Koivula

Pientalotuotannon esteet,

Aarne Ahtiainen

Asunnon hinta,

Jouko Rautakivi

Valtakunnan asunto-ohjelmaa toteuttavan
lainsäädännön todennäköinen rakenne

ja sisältö,

Kalevi Sassi

Asuinympäristömme kehittäminen,

Pekka Löyttyniemi

”Yhteinen asiamme — asuminen” kirjoj-
tuskilpailu

Parlamentaariset neuvostot

Asuntosäästäntä puntarissa Asuntoliiton
keskustelussa,

— toim.joht. Tapio Koivula

— hallitusneuvos Osmo Kalliala

— pankinjohtaja Olli Tenkanen

Rakennusaikaisiin lainoihin liittyvien hen-
kilökohtaisten osakelainojen käsittelyn
uudistaminen

Omakotitalojen peruskorjaus- ja laajen-
nuslainat

Asuntohallituksen periaatepäätökset vuon-
na 1976

Asuntolainoituksessa sovellettavat ohjeet
v. 1977

Keskipinta-alat v. 1977
Erityisryhmien vuokratolainoitus
Rakentajan valinta valtion osalainoittamassa asuntotuotannossa
Lunastushinnan laskemisen uudet ohjeet
Asuntohallituksen soveltamat tulorajat v. 1977

Tilastoja

— Asuntojen keskipinta-alat
— Suomen asuntotuotanto vuosina 1951—76
— Myönnetty asuntolainat
— Asuntotuotanto pohjoismaissa 1970—75
— Asuntotuotantomäärärahasta myönnetty asuntolainat
— Asuntolainojen alueellinen jakaantuminen

Rakennuslaki
SATO-järjestö
SALPA-ryhmä
Miten VATRO toimii

78

Johdanto
Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan v. 1977

Tapio Koivula
Asuntoliittisiä uudistuksia
Asuntoneuvostolla mittava toimintaohjelma
Pekka Löyttyniemi
Asuntoliitto asuntosäästännän tehostamisesta

Yleiset tavoitteet ja suunnitteluohjeus
Pentti Pantzar
Asuntoliitto vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta

— rahoitusjohtaja Kalevi Sassi
— valtiot.lis. Martti Lujanen
Asuntoliiton kirjoituskilpailu ratkaistu
Ympäristötekijät sekä peruskorjaus
Antti-Pekka Miettinen

Tulo lähiöön
Sakari Räsänen
Asuminen ja mielenterveys
Liisa Horelli

Rakennuslautakunnat maistraattien tilalle
Maistraatit säilyvät mutta siirtyvät valtiolle
Asuntomurtoja voidaan ehkäistä ennakolta

Vain rakentamismääräyskokoelman määräykset voimassa 1978 alkaen
Puolet pinta-alasta kuntien hallinnassa
Raimo Markkanen

Rakenteellisen palosuojelun uudet määräykset voimassa
Antti Lastu

Rakennusalan tyyppihyväksyntä
Ammattimaisten rakennuttajien oma yhdistys

RAKEVA-säätiö — Rakennusalan kehittämisvaltuuskunta
Asuntohallituksen periaatepäätökset vuonna 1977

Yli 56 000 uutta asuinhuoneistoa viime vuonna
Asuntohallituksen soveltamat tulorajat v. 1977

Tilastoja

— Asuntotuotanto talotyypeittäin vv. 1971—1976
— Asuntohallituksen lainoittamat asunnot talotyypeittäin vv. 1970—76
— Vuosina 1971—1976 lainoitettujen asuinhuoneistojen keskipinta-ala
— Asuntohallituksen 1970-luvulla lainoittamat uudet asunnot
— Asuntojen keskimääräinen tuotantotarve vuodessa kaudella 1976-1980 lääneittäin
— Asuntokuntien keskikoko vuosina 1970-1980

Asuntosanasto
Rakennuslaki
SATO — valtakunnallista asuntotuotantoa
SALPA-ryhmä
Puheenvuoro on nyt VATROLLA

79

Johdanto
Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan
Tapio Koivula

Asuntoliiton vuosikokous
Asukkaat mukaan suunnitteluun
Asuntoliitto uutta kehittämässä
Asuntoliiton koeprojekti

Asukkaiden vaikutuksesta asuntojen suunnitteluun
Suunnittelun kulku
ASU-projektiin osallistuvat
Rakentamisen osuus ja merkitys kansan-

taloudessa
Kalevi Sassi
Asumisessakin on entistä enemmän huomioitava elämisen taso
Jouko Rautakivi

Asuntotuotannon ja muun talonrakennustuotannon sopeuttaminen tulevaan nousukauteen

Pentti Koivikko
Asuntoneuvoston toiminnasta ja aikaansaannoksista
Teuvo Ijäs

RAKEVA toiminut 20 vuotta
Pekka Löyttyniemi

Eduskuntajäsenillä yhteistyötä asuntopoliittikan kehittämiseksi
Mikko Jokela

APO:n asuntoliittisen ohjelman tavoitteet

Maapakettilakien soveltamisesta
Alpo Varjola

Valtakunnallinen asuntopäivä
Määrän asemasta enemmän painoa laatuksymyksiin

Rakennustarkastajan ohjeet rakentajille
Tontin hinta ja rakennuskustannukset
Veikko Kanerva

Vakuutusyhtiöt rahoittavat rakentamista
Pertti Linkola

Asuntoalueiden taloudellisuustutkimus:
Kaavoituksen keinoin 500 milj.mk vuosisäästö

Asuntoliittiseen järjestelmäämme sisältyivistä laeista ja asetuksista sekä niiden sisältämistä asiakokonaisuuksista

Pientaloille rakennuskustannusindeksi
Asunnon tarve korostuu valtion asuntolainoituksessa

Omakotilainojen maksatusohjeet
Valtion asuntolainojen lainaehdot
Asuntohallituksen periaatepäätökset 1978
Omatoimirakentaminen tutkittiin Lahden asuntomessuilla

Rakennusten säilyttäminen kaavoituksessa ja rakentamisessa
Asunto-osakkeiden luovutusleimaveron suorittaminen

Yli 54 400 uutta asuinhuoneistoa viime vuonna
Rakennusluvut vuonna 1978

Asuntohallituksen soveltamat tulorajat vuodelle 1979

Tilastoja
SATO — luotettavaa rakennuttajapalvelua

SALPA-ryhmä
Puheenvuoro on nyt VATROLLA

80

Johdanto
Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan,
Tapio Koivula

Asuntoliiton hallitus
Asuntoliitto jälleen mukana asuntopäivillä
Vireillä olevat asuntoliittiset uudistukset,
Pekka Löyttyniemi

Suomen Asuntoliitto asunnonostajan kulluttajasuojasta

Keskustelutilaisuus asunnonostajan oikeusturvasta

Uutta uskoa rakentamiseen koerakentamisella, Pentti Pantzar

Asu-projekti
Loppuraportti suunnittelusta,
Simo Järvinen

Kokemuksia ASU-projektin toteuttamisesta,
Aarne Ahtiainen

Lakisääteinen asuntorahoituksen neuvottelijajärjestelmä, Teuvo Ijäs

Lakimääräisestä asuntorahoituksen neuvottelijajärjestelmästä, Lauri Suomela

Valtion lainoittaman vuokra-asunnon omaksilunastamisesta, Pekka Myllymäki

Uusi katurasisutussäädäntö,
Riitta Rainio

Tarve yhdyskuntiemme tiivistämiseen,
Matti Tausti

Rakennuskustannukset valtion lainoittamassa asuntotuotannossa 1970-luvulla,
Markku Hainari

Asutuksen suunnitteluun keskeinen huomio seutus suunnittelussa, Juha Talvitie

Asuntotuotantomme värikäs vuosikymmen:
Määrä- ja laatu tavoitteet saavutettiin
Pientalotuotanto vauhdittui

Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelle 1979
Asuntohallituksen soveltamat tulorajat vuodelle 1980

Tilastoja
SATO-yhtiöt
SALPA-ryhmä
Puheenvuoro on nyt VATROLLA

Asumistaso -81
Katsaus Asuntoliiton toimintaan
Tapio Koivula
Vireillä olevat asuntopoliittiset uudistukset
Pekka Löyttyniemi
Asuntokonferenssi Helsingissä
Nuorten perheiden asunto-olot 1978
Annikki Suviranta
Asuntojen perusparantamisesta Helsingissä
Matti Väisänen
Peruskorjaustoiminnan kehittämistä
Antti-Pekka Miettinen
Helsingin ASU-projekti: Itse suunnitelluisa asunnoissa asutaan
Suomalaisesta vuokra-asuntopoliitikasta
Kalevi Sassi
Asuntoliiton opintomatka Hollantiin
Matti Tausti
Kyläasumisen kehittämisen tarve
Mikko Vähä-Piikkiö
Asuntoasioiden delegoinnista
Teuvo Ijäs
Asuntohallinnon jatkodelegoinnista
Arto Luhtala
Asuntohallitus seuraa asuinrakennusten suunnittelun laatua
Informaation tulva energiansäästöä
Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1980
Asuntohallituksen soveltamat tulorajat vuodelle 1981
Tilastoja
SATO-yhtiöt
SALPA-ryhmä
VATRO

82

Asumistaso -82
Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan
Tapio Koivula
Asuntopoliittikan ajankohtaiset uudistustarpeet
Pekka Alanen
Pääjohtaja Kalevi Sassi Asuntomessujen puheenjohtajaksi
Asuntohallinnon tehtävien jako sisäasiainministeriön, asuntohallituksen, lääninhallituksen ja kuntien kesken

Kauko Sipponen
Asuntolainsäädännön kokonaisuudistus
Klaus Frösén
Asuntolainsäädännön ja asuntohallinnon uudistaminen
Pekka Löyttyniemi
Asuntoasioiden delegoinnista saadut kokemukset
Teuvo Ijäs
Asuntoluottojen näkymät asuntotuotannon ja asuntosäästäjän kannalta
Lauri Suomela
Maankäytön suunnittelu ja tavoitteet
Erkki Nikkanen
Energian hankinnassa saatavat säästöt
Martti V. Hilska
Rakennuskustannusten kehitys 1980-luvulla
Markku Hainari
Suomen Asuntoliiton ASU-II projekti lähtöviivalla
Simo Järvinen
Energialouden informaatiopaketti
26 perhettä muutti VATROn omakislunastettavaan rivitaloyhtiöön Espoossa
Rakentamissäännösten kehittäminen tehtyjen ehdotusten pohjalta
Olavi Syrjänen
Kiinteistöjen arvostaminen
Lasse Arvela
Rakennuslainsäädäntöä uudistettava harkiten
RAKEVA-SÄÄTIÖ
Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1981
Asuntohallituksen soveltamat tulorajat vuodelle 1982
Keskeistä asumistietoutta
Asuntohallitus
Tilastoja
SATO-yhtiöt
SALPA-ryhmä
VATRO

83

Asumistaso -83
Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan
Tapio Koivula
SATO-yhtiöt
Asunnon ostajan oikeusturva
Ympäristöministeriö aloittaa 1.10.1985

Pekka Löyttyniemi
Havaintoja nuorten asuntosäästö-palkkioista ja korkotuesta
Erkki Vartiainen
Asuntohallituksen kustannusvalvontamenetelyä kehitetään
Teuvo Ijäs
Tonttien verotusarvojen tarkistus
Erkki Nikkanen
SALPA Oy
Asuntotuotannosta ja sen rahoituksesta
VATRO, täyden palvelun rakennuttaja, vuokra-asuntojen tuotanto, valmiiden kiinteistöjen isännöinti ja hoito
Vuokra-asuntokannan ahdinkotila
Erkki Räsänen
Vuokra-asunto omaksi
Sinikka Pönkänen
Kaupunki uudistus Suomessa
Asuntosuunnittelun ja -rakentamisen kehittämislinjat asuntohallituksen näkökulmasta
Antti-Pekka Miettinen
Asuntotietojärjestelmä — tietopalvelua asunnon hankkijoille
Tapani Eskola
Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1982
Asuntohallituksen soveltamat enimmäistulorajat vuodelle 1983
Vuoden 1983 asuntolainajako
Asuntomessut Kuusankoskella
Rakentamisen ja energian säästämisen opastusta
Keskitetty kiinteistöhoito vai talonmiesjärjestelmä
Uudet määräykset rakennusten lämmön-eristyksestä
Riittääkö raha rakentamiseen?
Lauri Suomela
Tilastoja

84

Asumistaso -84
Katsaus Suomen Asuntoliiton toimintaan
Tapio Koivula
Saammeko nyt uuden rakennuslain?
Seppo Heinänen

Vireillä olevat asuntopoliittikan lakiuudistukset
Klaus Frösén
Kuntien asuntopoliittiset tavoitteet ja asunto-ohjelmat
Pekka Löyttyniemi
SATO-yhtiöt
Ympäristöministeriö ja asuntoasiat
Lauri Tarasti
Valtakunnallinen asuntopäivä:
Asumisen tulevat mallit
Suomen Asuntoliitto r.y:n hallitus
Mistä rahat asuntorakentamiseen?
Asuntorahoituksen kehittämisestä
Pekka Alanen
Ei sosiaalipoliittikkaa rahoituslaitosten lainoituksella
Lauri Suomela
Asuntojen markkinoinnin uusista säännöksistä
Tapio Koivula
Asuntomessut Jyväskylässä 12.7.—11.8.1985
Rakentamisen tietokirja
Vuoden 1984 asuntolainajako
Aravaomakotitalojen hankinta-arvo
Oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuen edellytykset on tarkastettu
Asuntoja valmistui lähes 51 000
SALPA OY
Mökkeily kasvaa voimakkaasti
Peruskartan käyttäminen rantakaavan pohjakarttana
VATRO
Asuntohallituksen periaatepäätökset 1983
Veroleikkuria ei voida perustella veropoliittisilla syillä
Rakennushallitus tutki kiinteistöjen todellista lämmitystehontarvetta
Asuntohallituksen soveltamat enimmäistulorajat vuodelle 1984
Tilastoja

Rakentamisessa vain vähän hidastumista, Raimo Markkanen
 Osuuskunta Asuntomessujen hallituksessa muutoksia
 Katsaus Asuntoliiton toimintaan, Tapio Koivula
 Kokemuksia HITAS-järjestelmästä, C.G. Fogelberg
 Asuntopula ei koskaan lopu, Raimo Ilaskivi
 Onko Aravajärjestelmän aika ohi? Teuvo Ijäs
 Kasvanut valtion asuntolainakanta tuottaa miljardiluokan tulot, Seppo Juha Pietikäinen
 Asuntotoimen tulot ja menot vv. 1980—1985 käyvin hinnoin (milj.mk)
 Valtion asuntolainakannan kehitys vv. 1980—1990 (mrd.mk) käyvin hinnoin
 Valtiontalouden velkakannan ja lainakannan kehitys vv. 1976—1985 käyvin hinnoin mrd.mk
 Katsaus rakennustoiminnan pääpiirteisiin, Lauri Suomela
 Liikehuoneistojen vuokrasuhteet uudessa huoneenvuokralaissa, Pekka Arjasmaa
 Peruskorjausvaraus tulossa asuntoyhtiöille, Mauri Marttila
 Rakennettu ympäristö vaikuttaa elämäämme, Olavi Syrjänen
 Vatro- 15.000 vuokra-asuntoa 15 vuoden aikana Hangosta Utsjoelle, Siniikka Pönkkänen
 Asuntomessut Jyväskylässä 1985
 Uusia rakennuskirjoja
 Vihervuosi 1985
 Vain 4 000 omakotiavaraa 1985
 Kansallisomaisuutemme rakennetaan työtä 400 000 suomalaiselle
 Lainaa myös asuinympäristön poistamiseen

Ennakkotietoja asuntohallituksen toiminnasta vuonna 1984
 Vuosina 1984 ja 1983 myönnetty aravalainat (ennakkotiedot)
 Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1984
 Tulorajat vuodelle 1985
 Tilastoja

86

Rakentavasti huomispäivään, Raimo Markkanen
 Katsaus asuntoliiton toimintaan 1985 Tapio Koivula
 Katsaus rakentamisen tilanteeseen Erkki Nikkanen
 Osuuskunta Asuntomessut — 20 vuotta Kalevi Sassi
 Ajankohtaisia asuntoliittisiä kysymyksiä, Teuvo Ijäs
 Asuntopäivien anti ei tuonut paljon uutta
 Rakentamisen keskittymisen vaikutukset, Matti Sarnela
 Korjausrakentamisen tiellä useita esteitä, A-P Miettinen
 Asuntolainoitettujen uustuotannon kustannukset ja niiden valvonta, Jouko Kempainen
 Nuorison asumistavoitteet mahdollisuuksien rajaamina, Jorma Holopainen
 Rakentamisen vuoteen 1986, Lauri Tarasti
 Rakentamisen vuoden tilaisuuksia
 Rakentamisen vuoden 1986 viesti
 Rakentaminen 2000-raportti: Kasvun painopiste korjauspuolella
 Asuntomessut ja elinkeinonäyttely Imatralla 18.7.—17.8.1986
 Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1985
 Tilastoja

Ilmoittajat

Helsingin Sato Oy
 Helsingin Säästöpankki
 Kansallis-Osake-Pankki
 Keski-Suomen Sato Oy
 Keskus-Sato Oy
 Osuuskunta Asuntomessut
 Osuuspankkien Keskuspankki Oy
 Otto Wuorio Oy
 Palkki Oy
 Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy
 Rakennustuotanto
 Salpa Oy

Sato-arkkitehdit Oy
 Suomen kiinteistöliitto r.y.
 Suomen Yhdyspankki Oy
 Suur-Helsingin Osuuspankki
 Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki
 Tampereen Sosiaalinen
 Asuntotuotanto Tasa Oy
 Valtakunnallinen
 vuokratalo-osuuskunta VVO
 Vuokra-asuntojen tuotanto ja rahoitus Oy Vatro

Elinolojen kohentaminen 70 vuotta

Tänä vuonna Suomi muistelee tavallista useammin aikaa 70 vuotta taaksepäin. Tänä vuonna tarkastellaan myös tavallista useammin sitä taivalta, jota on taitettu itsenäisenä itsenäisessä Suomessa. Ja muistetaan menneiden sukupolvien työtä ja todetaan se valtava aineellinen ja henkinenkin kehitys, mikä meillä on 70 vuoden aikana tapahtunut.

Rakentajien panos tässä työssä käytännön tasolla on ollut keskeinen. Takana on ollut kuitenkin laajempi tarve, halu ja päätöksenteko — tahto — luoda uutta. Kaikki tämä on vaatinut myös rahaa.

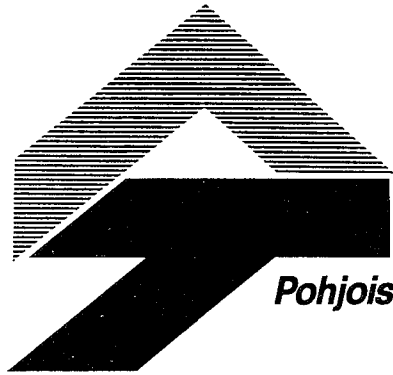
Vuosien saatossa myös yhteiskuntapoliittiset näkemykset ovat korostuneet. Synnytettiin lakeja ja asetuksia niin maankäytön järjestelemiseksi kuin asuntopoliittisten tavoitteiden to-

teuttamiseksi sekä rakentamisen järjestykseksi.

Valtaosa tänään tapahtuvasta rakentamisesta pohjaa itsenäisyyden ajan päätöksiin, vaikka kehityksen ja tarpeiden muutokset näkyvät sekä säännöksissä että toiminnan kentällä.

Päättynyt Rakentamisen vuosikäänkuin tarkasteli ja valmisteli esityslistaa, kuinka tästä eteenpäin. Oli tavallaan katsottu peiliin ja tietenkin löydetty iän ja uurastuksen tuomia rypyjä, ehkä veltostumiakin — niitä halutaan nyt poistaa ja jopa kuntouttaa asunto- ja yhteiskuntapolitiikkaa sekä rakennusalaan vastaamaan entistä paremmin yhteiskunnan antamiin haasteisiin jatkaa rakentamista nykyisten suomalaisten ja tulevien sukupolvien parhaaksi.

Raimo Markkanen

Pohjoisen elävät ideat

Asuntomessut TORNIOSSA 17.7.-16.8.1987

Torniossa esitellään pientalorakentamista, jonka suunnittelussa on erityisesti otettu huomioon pohjoiset luonnonolosuhteet.
Mukana myös ruotsalaista omakotirakentamista.

Vuonna 1988 on vuorossa Turku ja uudet ideat

Esillä mm. palveluasuminen ja ns. talvikaupunki – kylmänä ja pimeänä vuodenaikanakin toimiva ja viihtyisä asuinympäristö.

Tervetuloa asuntomessuille!

Osuuskunta Asuntomessut

Katsaus Suomen Asuntoliitto r.y:n toimintaan vuonna 1986

Toimitusjohtaja
Tapio Koivula

Kun Suomen Asuntoliitto r.y. 1960-luvun puolivälissä perustettiin, elettiin maassamme asunto-olojen kehittämisen laskukautta. Uusien tuotettujen asuntojen määrä oli pudonnut hieman yli 20.000 asunnon tasolle ja pientalojen osuus tuotannosta oli myöskin alamäessä. Yhteiskuntarakenteen nopea muutos ja asutuskeskusten kasvu loivat kuitenkin varsin nopeasti sellaisia paineita asuntopoliittikkaan nähden, että siitä muodostui 1980-luvun loppupuolelle siirryttäessä eräs keskeisimmistä yhteiskuntapolitiikan osa-alueista.

Samanaikaisesti uudet tuotantotavat, alue- ja elementtirakentaminen loivat entistä paremmat edellytykset asuntotuotannon määrälliselle kasvattamiselle. Suomen Asuntoliiton syntyminen ja sen alkuvuosien toiminta ja tavoitteet onkin nähtävä eräänä osana sitä voimakasta paineenpurkua, joka oli kasautunut asuntopoliittikan alueelle, kun sodan jälkeen oli ensin jouduttu hoitamaan kansakuntana kuntoon muut kiireellisemmät asiat.

Kaksi viimeksi kulunutta vuosikymmentä ovatkin olleet kovien ponnistelujen, mutta myöskin hyvien tulosten aikaa asuntotuotannossa. Asuntokanta on kohonnut noin 700.000:lla

2.000.000:aan. Pientalojen osuus, joka 1960-luvun puolivälissä oli vain vajaa kolmannes uusasuntotuotannosta, muodostaa nyt 2/3 kaikista uusista asunnoista. Asumisväljyys ja asuntojen varustetaso on samanaikaisesti kehittynyt voimakkaasti. Kun tämän hetken asuntopoliittikan peruslähtökohdat ovat aivan toisenlaiset kuin kaksi vuosikymmentä sitten, on tämä näkynyt jo useamman vuoden ajan myöskin Suomen Asuntoliiton toiminnassa ja sen ylläpitämässä asuntopoliittisessa keskustelussa. Asumisympäristö, asuntojen laatutekijät, erityisryhmien asuminen ja yksilöllisempien ratkaisujen hakeminen ovat olleet esimerkiksi niitä aiheita, jotka Suomen Asuntoliiton piirissä on nähty tämän päivän asuntopoliittiselle keskustelulle tärkeinä asioina.

Valtakunnallinen Asuntopäivä järjestettiin 4.2.1986 Finlandia-talolla kahdeksannen kerran. Asuntopäivä järjestettiin yhdessä Osuuskunta Asuntomessujen ja Asuntoreformiyhdistyksen kanssa. Päivien teema, nuori kotia vailla — mitä yhteiskunta vastaa, keräsi noin 250 osanottajaa. Hyvän lähtökohdan päivän teeman kehittelylle antoi tilaisuuden alussa julkistettu Suomen Gallupin tutkimus nuorison

asumistavoitteista, jonka esitteli tutkimusjohtaja *Jorma Holopainen*. Pääjohtaja *Olavi Syrjänen* puolestaan esitteli niitä keinoja, mitä asuntohallituskella on käytettävissään nuorten asumisen suhteen. Asumispäivää varten oli tuotettu videotekniikalla nuorten ja nuorten parien haastatteluja heidän asumisongelmistaan ja niiden ratkaisumahdollisuuksista. Nämä alustusten välillä osanottajille esitetyt haastattelut kertoivat, että nuoret ihmiset ovat asuntoasioissa hyvin realistisia, jalat maassa olevia. Heidän tietonsa asumiseen ja sen rahoitukseen liittyvistä asioista on vain ehkä puutteellista. Suomen Asuntoliiton eräänä perustehävänä on ollut asuntoasioihin liittyvä valistustoiminta. Kohderyhmänä nuoriso on ilmeisesti tässä suhteessa myöskin Asuntoliiton osalta entistä tärkeämpi.

Sääntömääräisen vuosikokouksen yhteydessä 24. päivänä maaliskuuta pidetyssä keskustelutilaisuudessa oli aiheena asuminen ja verotus. Alustajina olivat erikoissuunnittelija *Hilkka Summaa* ympäristöministeriöstä ja tutkimuspäällikkö *Mauri Marttila* Suomen Kiinteistöliitosta. Syyskauden keskustelutilaisuus järjestettiin Turussa aiheena peruskorjaustoiminta. Teeman alusti johtaja *Antti-Pekka Miittinen* asuntohallituksesta.

Imatran Asuntomessujen yhteydessä järjestettiin 14. 8. yhdessä Osuus-kunta Asuntomessujen ja Asuntoreformiyhdistyksen kanssa keskustelutilai-

suus, jonka aiheena oli alueellisen keskuksen asunto-ongelmat.

Suomen Asuntoliiton jo perinteiseen toimintaohjelmaan kuuluva opintomatka suuntautui tällä kertaa Tanskaan 23.—26. 5. 1986. Matkaan osallistujilla oli kuitenkin samalla tilaisuus tutustua Malmössä pidettyihin Ruotsin Asuntomessuihin.

Asuntoliiton ja Kustannus Oy Tietopuun yhteistyön tuloksena valmistettu asunnon hankintaa ja suunnittelua käsittelevä käsikirja *Asuntotieto* ja siihen liittyvä asuntotietojärjestelmä, on kolmen vuoden aikana kehittynyt tärkeäksi kuluttajavalistuksen välineeksi asuntoasioissa. Kirjaa on jaettu jo noin 85.000 kappaletta pankkien välityksellä. Oppaan avulla tilattavia rakentamisen eri aihepiiriä käsitteleviä rakennustarviketietokansioita on lähetetty 140.000 kappaletta. Tietojärjestelmän kehittämistä jatketaan edelleen.

Vaikka asuntopolitiikan nuotit ovatkin nopeasti vaihtuneet, näyttää siltä, että Suomen Asuntoliiton tapaisella organisaatiolla on edelleen tehtäviä. Asuminen on jatkuvasti tärkeä osa suomalaisen yhteiskunnan ja yksilön hyvinvointia ja elintasoja. Siihen uhrattavat voimavarat, ovatpa ne sitten yksityisten ihmisten varallisuutta tai heidän yhteisesti kokoamiaan verovaroja, kohdentaminen siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla palvelisivat meitä jokaista, on asia, jossa Suomen Asuntoliitolla on edelleenkin työnsarjaa kynnettävään.

Suomen asuntopolitiikka ennen sotia

Aarno Strömmer
Valt.tri, professori

Tietopohja

Juuri ennen sotia julkaisemassaan tilastotieteen oppikirjassa *Leo Harmaja* puuskahti: "... meillä on ehditty koota tilastotietoja esim. siitä, millainen lattia sikaloissa on, mutta ei ole katsottu mahdolliseksi jatkuvan tilaston aikaansaantia siitä, millaisissa asunnoissa maalaisväestö meillä elää." Paino oli Harmajalla varmaankin sanassa "jatkuva" ja mielessä tähdentää vuonna 1940 aloitettaviksi suunnittelujen, joka kymmenes vuosi koko maan kattavina kentätiedusteluina toteutettavien väestö- ja asuntolaskentojen tärkeyttä.

Jo pitkälti viime vuosisadan puolelta alkunsa saaneen asuntoliittaisen harrastuksen virittämät yritykset tietopohjan kartuttamiseksi niin maaseudun köyhälistön kuin kaupunkien työväestön asuntokysymyksestä eivät itse asiassa olleet jääneet väheksyttäväiksi.

Varhaisin maaseutua koskeva numeroaines sisältyi virallisen tilaston katsauksiin Suomen taloudelliseen tilaan alkaen viisivuotiskaudesta 1876—80 ja *Hannes Gebhardin* vuonna 1901 ns. tilattoman väestön alakomitean toimeksiannosta suorittamaan tie-

dusteluun. 1920-luvulla tehtiin kaksi maatyöväkeä koskevaa tutkimusta, ja merkittävä oli myös 1937 asetetun maaseudun asuntokomitean 56:ssa eri puolilta maata valitussa kunnassa suorittama tutkimus. Samanaikaisesti asetetun kaupunkien asuntokomitean selvitys kohdistui pienasuntoihin yhdeksässä "edustavassa" kaupungissa. Suurimmissa kaupungeissa oli tehty asuntolaskentoja yhä laajemmin tietotavoittein joka kymmenes vuosi jo 1870 lähtien. Itsenäisen Suomen alkuaikoina asetetun vuoden 1918 asuntokomitean työtä varten oli vuonna 1919 tehty laskenta kaikissa kaupungeissa sekä lisäksi 65 erillisessä maaseututaajamassa.

Kaupunkien asuntotuotannosta alettiin sosiaaliministeriön toimin koota tietoja 1920-luvulla, ensi yrittämällä taannehtivasti aina 1912 alkaen. Maaseudun osalta tuotantotietojen julkaisemiseen päästiin vasta viime sotien jälkeen.

Asunto-oloista 1920-luvun alussa

"Itsenäisen Suomen tasavalta periedellisen aikakauden riittämättömän

asuntokannan ja alhaisen asuntotason. Perustellusti voidaan puhua työväen asuntokurjuudesta Suomen kaupungeissa”, sosiaalipolitiikan tutkija ja opettaja *Heikki Waris* on todennut. Kolmannes kaupunkien asunnoista oli yhden huoneen, toinen kolmannes kahden huoneen asuntoja. Kaupunkien kasvun myötä syntyneille esikaupunkialueille oli kohonnut kehoa hökkeliasutusta. Keskimääräinen asumistiheys oli kaupungeissa liki 200 henkeä 100 huonetta kohden. Maaseudulla tilanne oli mikäli mahdollista vielä huonompi. Kohentumista ei ollut juuri tapahtunut vuosisadan alun tilanteesta, jolloin keskimääräinen asumistiheys oli 240 henkeä 100 huonetta kohden ja maatyöväen perheistä kaksi kolmannesta (65 %) asui yhden huoneen asunnoissa.

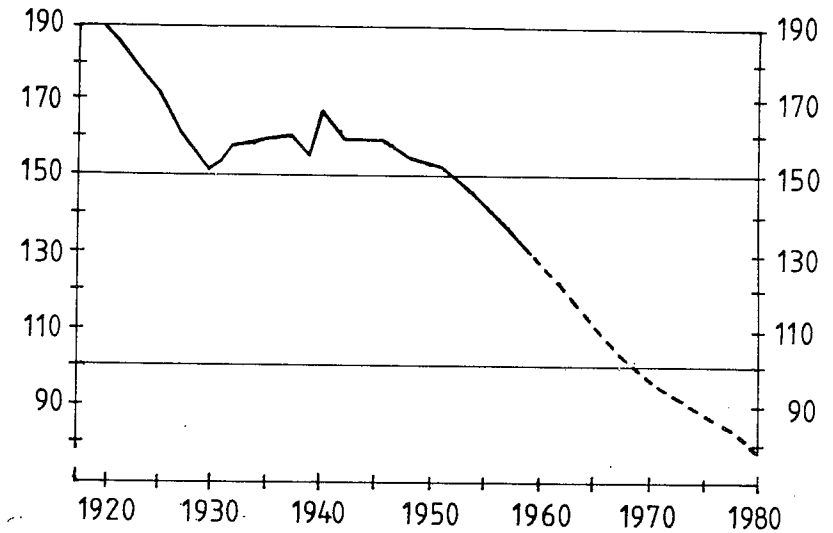
Kehityksestä maaseudulla

Maaseudun asuntokomitea saattoi mie-tinnössään 1937 todeta olojen selvästi kohentuneen itsenäisyyden aikana. Oma osuutensa suotuisaan kehitykseen oli epäilemättä vuoden 1918 torpparilakiin, vuoden 1922 ns. Lex Kallioon ja vuoden 1936 asutuslakiin perustuvilla toimilla itsenäisten tilojen muodostamiseksi ja niiden rakentamisen tukemiseksi. Asutushallitus oli perustettu 1917 ja jo 1898 perustettu tilattoman väestön lainarahasto muutettu asutusrahastoksi. 1930-luvulla toiminta keskitettiin maatalousministeriön erityisosaston (ASO) alaisuuteen. Vielä ennen sotia, 1938, aloitettiin valtioneuvoston päätöksellä ns. MAP-toiminta. Asutuslakien perusteella tuettiin ennen muuta uudisrakenta-

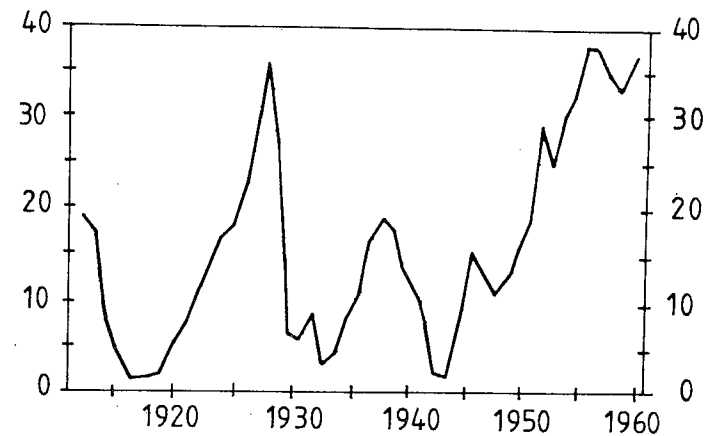
mista, maaseudun asunto-olojen parantamistoiminta sitä vastoin kohdistui ennen muuta korjausrakentamiseen ja vesi- ja viemäriverkostojen rakentamiseen. Yleisen vaurastumisen ja yhteiskunnan tietoisten toimien ansiosta olot olivat kohentuneet. Parantamisen tarpeesta kertovat silti vuoden 1937 asuntotutkimuksen tulokset. Väestön asumistiheys oli 180 henkeä 100 huonetta kohden, 1—2 huoneen asuntojen osuus oli liki kaksi kolmannesta ja edelleen 40 % maatyöväestä asui perheineen yhdessä tuvassa.

Kehityksestä kaupungeissa

Sotien välisen ajan kehityksestä kaupunkien asunto-oloissa kertoo keskimääräisen asumistiheyden aleneminen 150—160 henkeen 100 huonetta kohden (kuvio 1). Silti asuntotilanne oli edelleen kireä: vuonna 1938 laskettiin suoranaisten asuntovajauksen olleen 12 000 asuntoa. Asumistiheyden aleneminen oli lisäksi ollut tulosta yksinomaan 1920-luvun ennätyksellisestä rakentamisesta. Vielä suuren talouslaman jälkeen 1930-luvulla asuntojen tuotanto oli odottamattoman heikkoa (kuvio 2) ja erittäin pien-asuntovaltaista. ”Rahantuoksuinen rakennustoiminta keskittyi yksiöiden ja kaksioiden pykäämiseen”, totesi *Pekka Kuusi* eritellessään menneitä 60-luvun sosiaalipolitiikka-suunnitelmalleen. On arvioitu, että kaksi kolmasosaa 1920- ja 1930-luvun asuntorakentamisesta oli ”liiketaloudellista toimintaa” (*Sirkka-Liisa Kärkkäinen* 1984). Rakentaminen oli suhdanneheilahdusten armoilla, jopa niiden kiihdyttimenä. Valtion toimet kaupunkien

Kuvio 1. Aukkaita 100 asuinhuonetta kohden (asumistiheys) kaupungeissa 1919-59 (Tapani Purola 1961).

Kuvio 2. Valmistuneiden asuinhuoneiden luku 1000 asukasta kohden kaupungeissa 1912-60 (Pekka Kuusi 1961)

asuntotuotannon tukemiseksi tai säätelemiseksi jäivät kaikkiaan vähäisiksi, joskaan vailla merkitystä ne eivät toki olleet.

Niinpä väestökeskusten lamaantuneen asuntotuotannon vauhdittamiseksi valtio alkoi vuonna 1920 myöntää ensin avustuskasinoita ja myöhemmin kuoletuskasinoita kunnille niiden omaan rakentamiseen sekä välitettäväksi yleishyödyllisille rakennusyrityksille ja omakotirakentajille. Vastaavanlainen, joskin mitoiltaan vähäiseksi jäänyt yritys oli ollut vuosisadan vaihteessa, jolloin (1899—1904) vuoden 1898 lain perusteella oli tuettu halpakorkoisin kuoletuskasinoin työväenasuntoyhtiöiden rakentamista. Vuosina 1920—26 valtion tukema rakentaminen käsitti lähes kolmanneksen kaupunkien koko asuntotuotannosta. Vuonna 1927 luotojärjestelmä uudistettiin perustamalla Suomen Asuntohypoteekkipankki ja valtion omakotirahasto. Erityisen asunto-osakeyhtiölain saaminen 1926 merkitsi parempia edellytyksiä asuntotarvitsijoiden omalle panostukselle, omistusasumisen voimistuvalla suuntauksella ja myös ns. perustajaurakoinnin yleistymiselle. Asuntohypoteekkipankki menetti toimintamahdollisuutensa 1930-luvun alun pulakauden ja rahauudistuksen aiheuttamiin vaikeuksiin lähes tyystin. Sen sijaan valtion omakotirahasto jatkoi toimintaansa 1930-luvun loppuun, käytännössä ainoana valtion harjoittaman ”edistävän asuntopoliittikan” tukimuotona kaupungeissa.

Valt. tri, professori Aarno Strömmer on asuntohallituksen tutkimus- ja suunnitteluosaston entinen osastopäällikkö.

Sodanedellisen ajan asuntopoliittinen perintö

Sota menetyksineen ja sodanjälkeinen yhteiskunnallinen murros antoivat tietenkin leimallisen värinsä 1940- ja 1950-lukujen asuntopoliittisille toimille. Aikaisemman ajan toiminnallinen perintö ja kokemukset olivat niissä silti selvästi mukana.

”Rajoittavan asuntopoliittikan” (luokittelu ja nimitykset Heikki Wariksen) toimet: rakennustarkastus, asuntontarkastus ja vuokrasuhteiden sääntely olivat juuriltaan perua jopa viime vuosisadan puolelta. ”Suunnittelevan asuntopoliittikan” lohkolla oli keskeistä kaavoitustoimen alalla tapahtunut kehitys, joka oli johtanut asemakaavalain ja sen toimeenpanoasetuksen, rakennussäännön, säätämiseen 1931—32. ”Edistävän asuntopoliittikan” alueella oli jo näköpiirissä asumistukijärjestelmän ensi askel, ns. perheenasuntoavustus (1940). Itsenäisyyden ajan kahden ensi vuosikymmenen rajut tuotantoheilahtelut ja niiden takana olevat syyt olivat hyvänä opetusena, kun sodan jälkeen lähdettiin kehittämään ”edistäviä” toimia sodan synnyttämän asuntovajauksen poistamiseksi ja tasaisen, tempoilemattoman kehityksen turvaamiseksi.

Sotaa edeltäneiden vuosien oivaluksia oli myös ajatus kokonaisvaltaisen asuntopoliittisen uudistustyön välttämättömyydestä. Tehtävään ehdittiin asettaa toimielinkin, jonka työ sodan syttyessä keskeytyi jo alkuvaiheessaan.

Suomen asuntopoliittikka 1940- ja 50-luvuilla

Toimitusjohtaja Erkki Nikkanen
Salpa Oy

Sotavuodet

Toisen maailmansodan syttyminen v. 1939 muutti myös asunto- ja rakentamispoliittisia tavoitteita. Kaikki ponnistukset suunnattiin nyt maanpuolustuksen vaatimiin erikoistehtäviin ja rakennusalallakin tehtiin vain kaikkein välttämättömin. Sodan tuhot ulottuivat myös kotirintamalle. Kun laskeaan menetetyille alueille jääneet sekä tuhoutuneet ja muuten poistuneet asunnot, poistui Suomen asuntokannasta vuosina 1940—44 yhteensä runsaat 130 000 asuntoa. Kun samana aikana valmistui uusia asuntoja vain noin 59 000 kpl, merkitsivät viisi sotavuotta sitä, että Suomen asuntokanta väheni vuoden 1939 tasosta (892 000 asuntoa) vuonna 1944 olevalle tasolle (821 000 asuntoa).

Sodan aikana palasi osa siirtoväestä takaisin kotiseudulleen. Karjalan kannakselle rakennettiin jatkosodan aikana noin 15 000 uutta sekä kunnostettiin 14 000 vanhaa asuntoa. Näin rakentamisen kapasiteetista siirrettiin suuri osa alueelle, joka sodan loputtua jouduttiin luovuttamaan. Sodan päätyttyä asuntopula olikin valtava. Suurinta hätää pyrittiin tällöin poistamaan

voimakkaalla vuokrasäännöstelyllä. Mm. osa siirtolaisväestöstä pakkomajoitettiin ympäri Suomea maatiloille ja tyhjinä oleviin taloihin. Asuntojen välitys oli lakisääteisesti kunnallinen pakkotoimenpide, mikä aiheutti joskus vaikeita ristiriitatilanteita vuokranantajien ja vuokralaisten kesken.

Jälleenrakentamisen kausi

Voimakas jälleenrakentaminen käynnistyi välittömästi sotien jälkeen. Sotakorvaukset olivat Suomen taloudelle hyvin raskaat ja sitoivat myös saavissa olevia raaka-aineita. Näin ollen rakennusalallakin oli huutava pula kaikesta raaka-aineesta. Rakennustarvikkeiden saanti oli ankarasti säännöteltä eikä kaikkia rakennustarvikkeita kertakaikkiaan ollut saatavissa. Laatusaasta ja normeista oli pakko tinkiä. Niinpä pientalojen rakentajat turvautuivat kaikkiin mahdollisiin keinoihin työn etenemiseksi. Vanhat naulat oiottiin, ”teräksinä” sokkeleissa käytettiin vanhoja piikkilankoja, betonin seossuhde määriteltiin sen mukaan, paljonko sementtiä oli käytettävissä ja säännönmukaisesti betonia

jatkettiin särekevillä. Tavoitteena oli asuinkelpoisten rakennusten aikaansaaminen nopeassa tempossa. Rakentamisen painopiste oli maaseutu ja nimenomaan siirtoväen sekä rintamamiesten uudelleensijoittaminen.

Asuntotuotanto käynnistyi suhteellisen ripeästi, sillä jo vuonna 1945 valmistui yhteensä vajaat 27 000 asuntoa. Asuntojen tuotantoa nopeutti se, että ihmisillä oli valtava yrittämisen halu ja talkoohenki oli voimakasta. Yhteistyö oli voimaa. Kun sodan aikana valmistui keskimäärin 12 000 asuntoa vuosittain, valmistui niitä 1940-luvun loppupuolella jo keskimäärin 35 000 vuodessa. 1940-luvulla valmistui yhteensä 236 000 asuntoa, joista maaseudulle yhteensä lähes 160 000 sekä kaupunkeihin ja kauppaloihin vajaat 76 000.

Siirtoväen ja rintamamiesten asuttaminen

Siirtoväen ja rintamamiesten sijoittaminen uusille asuntoalueille tapahtui erittäin nopeasti ja on ainutlaatuista koko maailmassa. Väestön sijoittaminen alkoi pika-asutuslain nojalla jo vuonna 1940, mutta keskeytyi osittain sodan aikana. Väli rauhasopimus tehtiin 9. 9. 1944, ja jo 5. 5. 1945 hyväksyttiin uusi maanhankintalaki, jonka perusteella asuttaminen tapahtui.

Maatalousministeriön alainen asutusasiainosasto (ASO) toimi ylimpänä johtoelimenä suurilla valtuuksilla. Paikallisesti maanjakoasioita hoitivat kunnallisella tasolla toimivat maanlunastuslautakunnat ja asukkaaksiottamistoimikunnat. Siirtoväen ja rintamamiesten asuttaminen oli suoritettu lop-

puun vuoteen 1957 mennessä. Maansaantihakemuksia tuli kaikkiaan n. 150 000, joista 100 000 rintamamieliltä ja 50 000 siirtoväkeen kuuluvilta. Tiloja perustettiin rintamamielille yhteensä 34 000 ja siirtoväelle 41 000 eli yhteensä 75 000. Suurin osa luovutetuista tiloista oli ns. ”kylmiätiloja”, joilla ei ollut rakennuksia, joten lähes vastaava määrä on rakennettu myös asuntoja. Kaikesta tästä on Suomen asutusviranomaisille annettava suuri tunnustus.

Valtion asuntohallinto

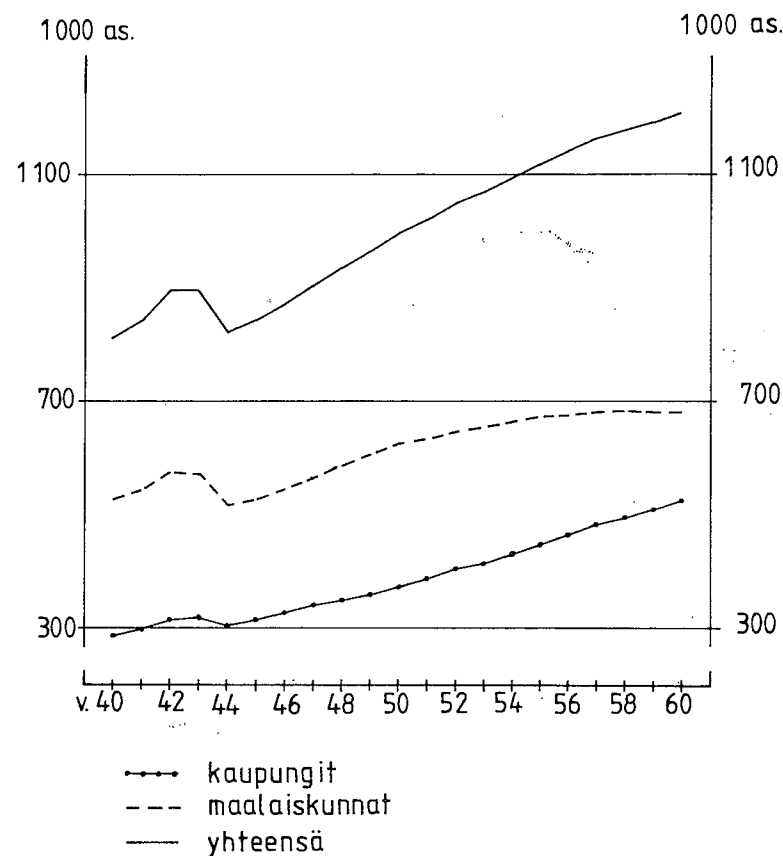
Väestökeskusten rakentamisen ohjausta ja tehostamista varten perustettiin vuonna 1949 asuntotuotannon rahoitusvaltuuskunta, jonka piti toimia laajana valtakunnallisena asuntopoliittisena elimenä. Alustavan suunnitelman mukaan valtuuskunnan henkilökunnan suuruudeksi piti tulla 95 henkilöä. Eduskuntakäsittelyssä suunnitelmia kuitenkin supistettiin ja toteutettiin ns. pikku-Arava, jonka henkilökunta käsitti vain 15 jäsentä. Pikku-Aravan tehtäväksi tuli asuntotuotannon tehostaminen ja tukeminen.

Asukasvalintoja ja tuen kohdistamista koskevia säännöksiä oli vähän. Tuotannon ohjauksesta vastasi kululaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaisuudessa toimiva väliaikainen asuntotuotantotoimikunta. Sen toimesta laadittiin valtakunnallisia tyyppitaloratkaisuja, jotka oli sopeutettu sen ajan materiaalin saantiin ja tuotantotekniikkaan. Aravalainsäädäntöä uusittiin vuonna 1953 annetulla uudella asuntotuotantolalla. Asuntotuotantotoimikunnasta tuli tällöin Arava.

Arava toimi rinnan asutushallituksen kanssa ja aina vuoteen 1958 asti asutushallituksen lainoitus oli suurempaa kuin aravalainoitus. 1950-luvulla maaseudun väestönkasvu pysähtyi, mutta

kaupunkien ja kauppaloiden väkimäärä kasvoi n. 325 000 hengellä. Tämä luonnollisesti siirsi myös rakentamisen painopisteen kasvukeskuksiin.

ASUNTOKANTA v. 1940-60

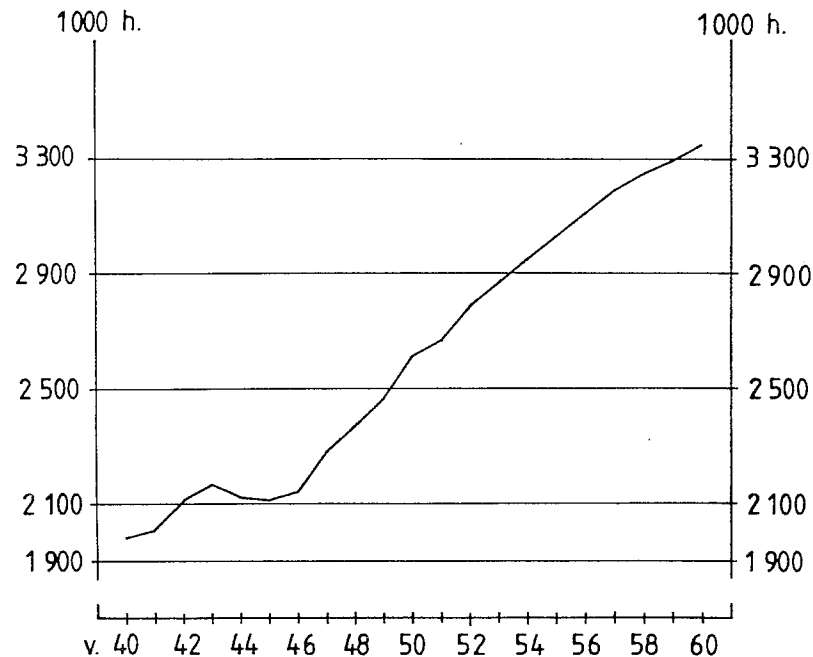
1950-luvun rakentaminen

Asuntotuotannossa oli 1950-luvulla leimaa-antavana pakonomainen tarve saada asuntopula poistetuksi. Kaavoitustilanne oli yleensä kehittymätöntä ja valmiudet tuotannon nopeaan käynnistymiseen olivat vähäiset. Yleisesti myös kuntien tontinluovutusmahdollisuudet olivat vähäisiä. Rakentaminen tapahtui pääsääntöisesti yksityisten omistamille tonteille. Maaseuturakentaminen tapahtui pääsääntöisesti kaavoittamattomille alueille. Kaupunkimaisissa keskuksissa kaavojen puuttuessa luvat oli haettava poikkeusluopatse.

Yksityinen yritteliäisyys oli voimakasta. Kun 1940-luvulla perustettiin vain runsaat 50 järjestäytyntä rakennusliikettä, perustettiin niitä 1950-luvulla jo yli 160. Näistä n. 200 rakennusliikkeestä oli vuonna 1985 vielä toiminnassa n. 80.

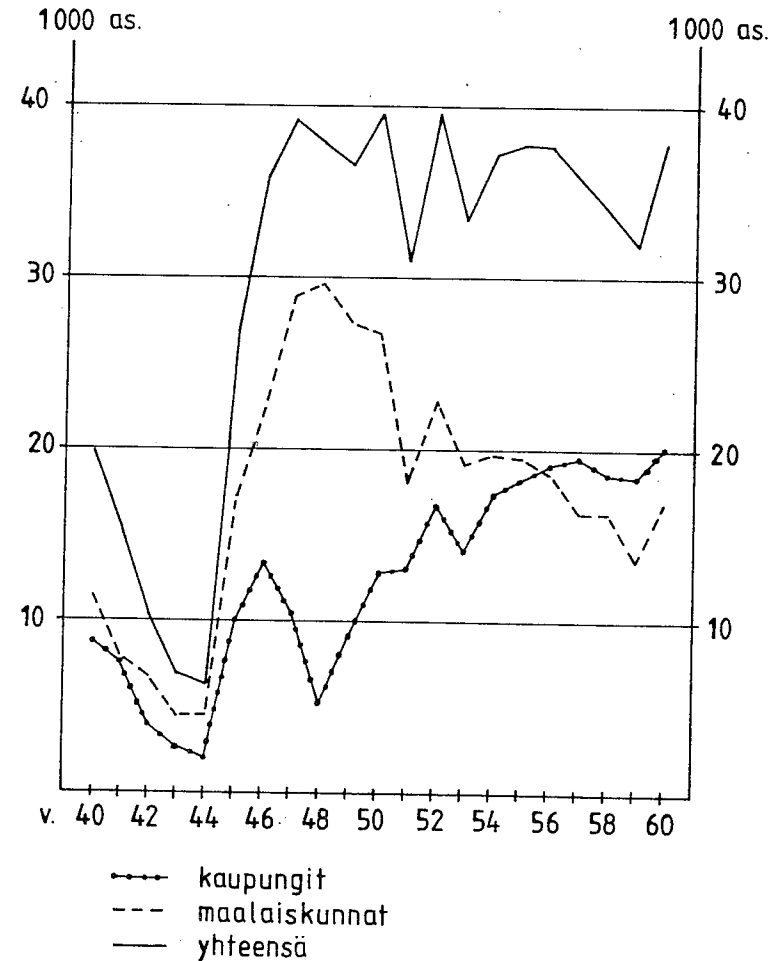
1950-luvulla valmistui vuosittain asuntoja 31 000—39 000. Yhteensä vuosikymmenellä valmistui 330 400 asuntoa. Tarvetta suurempaan tuotantoon olisi jatkuvasti ollut, mutta esteenä olivat taloudelliset edellytykset sekä kuntien huono valmius rakennuskelpoisten tonttien tuottamiseen. Oltiin lähestymässä uutta teollisen rakentamisen ajanjaksoa.

KOKONAISHUONELUKU v. 1940-60,
KEITTIÖT MUKAANLUKUIEN

VALMISTUNET ASUNNOT v. 1940-60

Vuodesta 1955 lähtien on kaupungeissa valmistunut asuntoja enemmän kuin maalaiskunnissa.

Asuntosäästäjän avainedut: lainaa ja tuntuva korkoetu!

Ensimmäiseen omaan asuntoon:
Säästät 25 %, Yhdyspankista loput.

Asunnon peruskorjaukseen:
Säästät 1/3, Yhdyspankista loput.

Asunnonvaihtoon:
Säästät 1/3, Yhdyspankista loput.

Kaikille Avainasiakkaille korkoetu:
Yhdyspankki antaa kaikille Avainasiak-
kailleen edellä mainituista asuntolai-

noista tuntuvan korkoedun: normaali-
korosta 1 prosenttiyksikkö pois, jos sääs-
tämäsi summa on suurempi kuin laina.

Näin tulet Avainasiakkaaksi:
Keskität vain raha-asioittesi hoidon
Yhdyspankkiin ja teet Avainsopimuk-
sen. Pääset nauttimaan monista Avain-
eduistamme. Kysy lähimmästä kontto-
ristamme.

Arava ja SYP helpottavat yhdessä:

Yhdyspankki helpottaa kaikkien valtion aravalainaan oikeutettujen
asunnonhankintaa entisestään: asunnon hinnan ja myönnetyn aravan
erotuksesta SYP lainaa 75 %, jolloin oma osuutesi voi olla jopa vain
10 % asunnon hankintahinnasta!

MAHDOLLISUUKSIEN AVAAJA YHDYSPANKKI

Aktiivisen asuntopolitiikan vuosikymmenet

Teuvo Ijäs
Ylijohtaja
Asuntopoliittinen

Asuntopolitiikkaan ja sitä kautta asun-
tohallintoon kohdistuvat paineet ja
odotukset ovat vaihdelleet viimeksi
kuluneen neljännesvuosisadan aikana
huomattavasti. Jo 1960-luvulla, mutta
erityisen selvästi 1970-luvulla painot-
tui asuntopolitiikassa asuntojen mää-
rän mahdollisimman suuri lisääntymi-
nen. Ensi sijassa uusien asuntojen
tuottamisella pyrittiin keskimääräistä
asumisväljyyttä nostamaan niin, että
käytävissä olisi huone henkilöä
kohden keittiö huoneeksi luettuna.
Tämä tavoite toteutuikin 1970-luvun
loppupuolella.

Uudistusten vuosikymmen

Asuntopoliittisen ajattelun painotuk-
sia 1960-luvulla kuvastaa hyvin vuosi-
kymmenen keskeisimmän asuntotoi-
men lain, asuntotuotantolain, nimikin.
Riittävä asuntotuotanto nähtiin erää-
nä taloudellisen kasvun edellytyksenä
ja välttämättömyytenä mm. työvoiman
liikkuvuuden turvaamiseksi. Element-
titekniikalla rakennettiin kokonaisia
asumalähiöitä. Aluerakennussopimuk-
sia solmittiin. Kovan rakentamisen
vauhdin huumassa ei — jälkikäteen

arvostellen — kiinnitetty tarpeeksi
huomiota yhdyskuntarakenteen ha-
jaantumiseen, asumisen laatutekijöihin
eikä asuntojen runsaaseen poistumi-
seen asuntokannasta.

Asuntotuotannon määrä vaihteli
vuosittain 1960-luvulla yleensä 35 000
—38 000 asunnon välillä. Tuotetuista
asunnoista noin 1/3 oli valtion osalai-
noittamia. Rakentamisen aktiviteettia
pidettiin yllä paitsi valtion lainoin,
niin myös verohuojennuslakien avulla.
Vuoden 1958 verohuojennuslain, joka
koski vuosina 1959—1962 aloitettuja
asuntoja, viimeiseksi verottomuusvuodeksi
tuli vuosi 1972. Verohuojennus-
lakien ansiosta erityisesti pienien
vuokra-asuntojen tarjonta voitiin hy-
vin turvata 1960-luvulla. Suurin osa
vuosikymmenen aikana tuotetuista
asunnoista oli kerrostaloasuntoja. Pien-
talojen ja rivitaloasuntojen osuus alkoi
kasvaa vasta 1970-luvulla, jolloin näi-
den asuntojen osuus uustuotannosta
nousi lähes 70 %:iin.

Asuntopoliittisten toimenpiteiden
suunnittelu ja valmistelu oli vilkasta
1960-luvulla. Vuonna 1963 asetettiin
Aravan uudistamiskomitea, jonka pu-
heenjohtajana toimi aluksi pankinjohtaja
Aarre Simonen ja työn loppuvai-
heessa Hakan toimitusjohtaja *Antti*

Pelkola. Samana vuonna aloitti työnsä kansliapäällikkö *Arno Hannuksen* johdolla asuntotonttikomitea. Vuonna 1965 valtioneuvosto asetti ns. asuntopoliittisen komitean laatimaan ehdotusta asuntopoliittiseksi kokonaisuohjelmaksi sekä organisaatioksi, joka hoitaisi koko maassa valtion tukemaa asuntorakentamista. Komitean puheenjohtajana toimi apulaisoikeuskansleri *Reino Lindroos*.

Komitea ehdotti samana vuonna, että kymmenvuotiskautena 1966—1975 pitäisi toteuttaa huone/henkilö-periaate, rakentaa puoli miljoonaa uutta asuntoa, perustaa asuntohallitus ja asuntorahasto, säättää asuntotuotantolaki sekä luoda asuntosäästöpalkkiojärjestelmä. Nämä ehdotukset toteutuivat pääosin. Kokonaan toteutumatta jäi asuntorahaston perustaminen. Todettakoon, että laki asuntohallituksesta annettiin 22. 5. 1966. Laki tuli voimaan seuraavan vuoden alusta ja samalla Aravasta tuli asuntohallitus. Asuntohallituksen tehtävänä on mm. ollut seurata koko maan asunto-olojen kehittymistä, huolehtia valtion asuntolainoitus- ja tukitoiminnasta sekä vastata asuntotuotannon kehittämistä ja asumistason parantamisesta.

Ennätysten ja teknistaloudellisen ajattelun vuosikymmen

Myös 1970-lukua voidaan pitää asuntotoiminnan ja asuntopoliittisten uudistushankkeiden vuosikymmenenä. Mutta ennen kaikkea tämä vuosikymmen on muistettava runsaimman asuntotuotannon vuosikymmenenä. Tällöin asuntorakentamista ja asuntopoliittista

ajattelua leimasivat pitkälti teknistaloudelliset lähtökohdat ja näkökohdat. Myönteisen taloudellisen kehityksen ja lisätyn valtion lainoitustuen myötä asuntotuotanto kasvoi niin, että vuosikymmenen puolivälissä saavutettiin asuntotuotannon määrässä suhteellisesti ottaen ehkä maailmanennätys. Vuonna 1974, jota kutsutaan myös rakentamisen hulluksi vuodeksi, valmistui näet kaikkiaan noin 73 000 uutta asuntoa eli lähes 16 asuntoa 1 000 asukasta kohden. Keskimääräinen asuntotuotanto 1970-luvulla oli noin 53 000 asuntoa vuodessa. Näistä arava-asuntoja oli keskimäärin 32 000 kappaletta. Vuokra-asuntojen osuus oli noin 15 000 asuntoa. Omakotitalojen ja rivitalojen osuus valmistuneista asunnoista oli alimmillaan rakentamisen ennätysvuonna 1974, jolloin pienitalojen osuus uustuotannosta oli noin 30 %.

Laajan valtakunnallisen asunto-ohjelman laatiminen vuosille 1976—1985 kuuluu olennaisesti 1970-luvun alkupuolen asuntopoliittisiin saavutuksiin. Ohjelman laatimisesta vastasi eri hallinnonaloja, rahoittajia ja rakennuttajia edustava asuntotuotantoneuvottelukunta asiantuntijajaoistoneen pääjohtaja *Olavi Lindblomin* johdolla. Ainakin osittain ohjelmalyöön tuloksena 1970-luvun loppupuolelta alkaen alettiin entistä enemmän kiinnittää huomiota laatutekijöihin, täydennysrakentamiseen, peruskorjaamiseen ja pienimuotoisempaan rakentamiseen. Tapahtunut öljyn hinnannousu nosti esiin energiataloudelliset näkökohdat asuntorakentamisessa. Mm. eristeiden paksuuksia lisättiin ja asunnot varustettiin kolmilasisilla ikkunoilla. Asuntojen lämpötaloudelliseen

korjaamiseen alettiin myöntää myös avustuksia.

Vuosikymmenen puolivälissä tapahtui merkittäviä uudistuksia vuokra- ja asumistukiasioiden hoidossa. Vuonna 1973 huoneenvuokrien sääntelystä luovuttiin ja siirryttiin vuokrien säätelyjärjestelmään, johon olennaisesti on liittynyt vuokratyösuojelun osapuolten suorittama vuokrien taso- ja korotusohjeita koskenut valmistelutyö, ensinnä vuokraneuvostossa ja sittemmin asuntoneuvoston vuokraoston puitteissa. Vuokrasuhteisiin liittyvien asioiden hoito siirtyi myös mainittuna vuonna oikeusministeriöltä sisäasiainministeriön alaisuuteen.

Vuonna 1975 lapsiperheiden asumistukijärjestelmää laajennettiin siten, että tuen piiriin tulivat myös nuoret parit, opiskelijat ja uusissa omistusasunnoissa asuvat. Vuosikymmenen lopun uudistuksista voidaan mainita eduskunnan voimasuhteisiin perustuvan asuntoneuvoston perustaminen neuvoo-antavaksi elimeksi asuntotuotantoneuvottelukunnan sijaan ensinnä sisäasiainministeriön ja sittemmin ympäristöministeriön alaisuuteen.

Aravalainoitettuun tuotantoon vuosittain tarvittavan ensisijaislainoituksen määristä ja rahoitusosuuksista alettiin neuvotella valtion ja rahoituslaitosten kanssa. Nämä neuvottelut perustuvat vuonna 1978 annettuun lakiin asuntorahoituksen neuvottelujärjestelmästä. Neuvottelujärjestelmä rakentuu sille pohjalle, että valtion, Suomen Pankin ja luottolaitosten edustajien tulee neuvotella rahoituksen järjestämisestä valtioneuvoston vahvistaman tavoitteen mukaiselle asuntotuotannolle.

Suunnanmuutoksen vuosikymmen

Kuluvan vuosikymmenen asuntopoliittisten uudistusten ja saavutusten arvioimiseen ei ehkä vielä ole riittävää perspektiiviä. Kuitenkin jo käytettävissä olevan tiedon perusteella 1980-lukua voidaan perustellusti kutsua suunnanmuutoksen ja uusien painotusten vuosikymmeneksi. Määrästä on painopistettä siirretty laatutekijöihin. Uustuotannon sijasta on huomiota kiinnitetty entistä enemmän olemassa olevan asuntokannan hyväksikäyttöön ja perusparantamiseen. Asunnon tai asuinrakennuksen tarkastelun ohella on enenevässä määrin ryhdytty korotamaan asuntoalueen tai asuinympäristön merkitystä. Asumisen tukipoliitikassa tarveharkintaisuus asetetaan yhä yleisemmin yleistuen edelle. Asuntopoliitiikan voidaan katsoa olevan paluuta yleisen talouspolitiikan pyönteistä, jonne se 1960- ja 1970-luvulla oli joutunut, lähemmäksi alkuperäistä kotiaan eli sosiaalipoliittikkaa.

Myös tällä vuosikymmenellä asuntopoliittinen uudistus- ja lainsäädäntötyö on ollut vilkasta. Vuosikymmenen alussa uudistettiin aravalainoitusjärjestelmä, delegoitiin tehtäviä ja toimivaltaa kunnille, uudistettiin arava-asuntojen käyttöä ja luovutusta koskevat rajoitukset, mahdollistettiin aravavuokra-asuntojen omaksilunastaminen ja luotiin asunto-osakeyhtiömuotoisten vuokra-asuntojen ja sekatalojen lainoitusjärjestelmä. Lukuisat korkotukijärjestelmät ovat tulleet täydentämään varsinaista aravalainoitusjärjestelmää. Erityisen maininnan ansaitsee jatkuvan kehittämisen alaisena oleva nuorten asuntosäästöpalkkiojärjestelmä ja siihen liittyvä korkotukijärjestelmä.

Asuntotuotannon määrä on tällä vuosikymmenellä säilynyt yllättävän korkealla tasolla eli keskimäärin noin 50 000 asuntona vuodessa. Näistä asunnoista arava-asuntoja on ollut keskimäärin noin 20 000 asuntona vuodessa. Koko maahan ulotetun ja kaikkia hallintamuotoja koskevan uuden perusparannuslain myötä perusparannustoiminta on vilkastunut niin, että asuntoja perusparannetaan tällä hetkellä vuodessa noin runsaat 10 000 kappaletta, kun luku vuosikymmenen alussa oli 3 000—4 000 asuntona vuodessa.

Merkittävänä asuntohallintoa koskeneena uudistuksena on pidettävä asuntoasioiden hoidon ylimmän johdon siirtymistä sisäasiainministeriöstä vuonna 1983 perustetulle ympäristöministeriölle. Asuntopolitiikan tavoitteellisuutta, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä on taas pyritty parantamaan säätämällä laki asunto-olojen kehittämisestä. Tämän uuden lain eli ns. asuntopolitiikan tavoitelain mukaisesti valtioneuvosto vahvistaa joka toinen vuosi viideksi vuodeksi eteenpäin asunto-olojen kehittämisohjelman. Tällainen ohjelma on hiljattain vahvistettu. Se näyttää tietä eteenpäin.

KESKEISIÄ LUKUJA ASUMISESTA SUOMESSA (1980)

Asuntoja kaikkiaan	1.838.000
Vuokra-asuntoja kaikkiaan	537.000
Omistusasuntoja kaikkiaan	1.121.000
Pientaloasuntoja	
— 1—2 huoneiston talot	825.000
— rivitalot	132.000
Asuntojen keskipinta-ala	69 m ²
Asumisväljyys	
(Keskimääräinen huoneistoala)	26,3 as.m ² /henkilö
Asumistiheys	
(Keskimääräinen henkilöluvu/huone)	0,78 henk./huone
Asuntokunnan keskikoko	
(Keskimääräinen henkilöluvu/asunto)	2,67 henk./asunto
Rakennusmateriaali	
— puurakennukset	937.000
— kivirakennukset	867.000
Rakennustapa (vuoden 1984 tuotannosta)	
— kokoelementti	22 %
— puolielementti	20 %
— paikalla tehty	58 %
Kesämökkejä kaikkiaan	252.000
(vuosituotanto n. 10.000)	
Saunoja (huoneistokohtaiset)	524.000
Asumismenot olivat v. 1981 keskimäärin 15 % käytettävissä olleista tuloista.	

Ylijohtaja Teuvo Ijäs toimi 1970-luvulla asuntoneuvoston ensimmäisenä pääsihteerinä. Asuntorahoitusneuvottelijoiden puheenjohtajana hän on toiminut 1979 lähtien.

ASUNTOHALLINON RAKENNE

Eduskunta
- lainsäädäntö
- tulo- ja menoarvio

Ympäristöministeriö
- ehdotuksen teko asunto-olojen kehittämisohjelmaksi
- toiminta- ja taloussuunnitelma
- lakiehdotusten valmistelu
- tulo- ja menoarvioesitys

Asuntohallitus
- asunto-olojen kehittämisohjelman valmistelu
- talokohtaisten lainojen myöntäminen
- laatu- ja kustannustason ohjaus
- lainojen myöntämisoikeuden antaminen kunnille
- kuntien ohjaus ja valvonta
- valitusviranomaisena toimiminen

Kunnat
- asunto-ohjelman laatiminen
- henkilökohtaisten lainojen myöntäminen
- lainahakemusten etuoikeusjärjestyksen laatiminen
- vuokrien vahvistaminen
- asumistukipäätökset

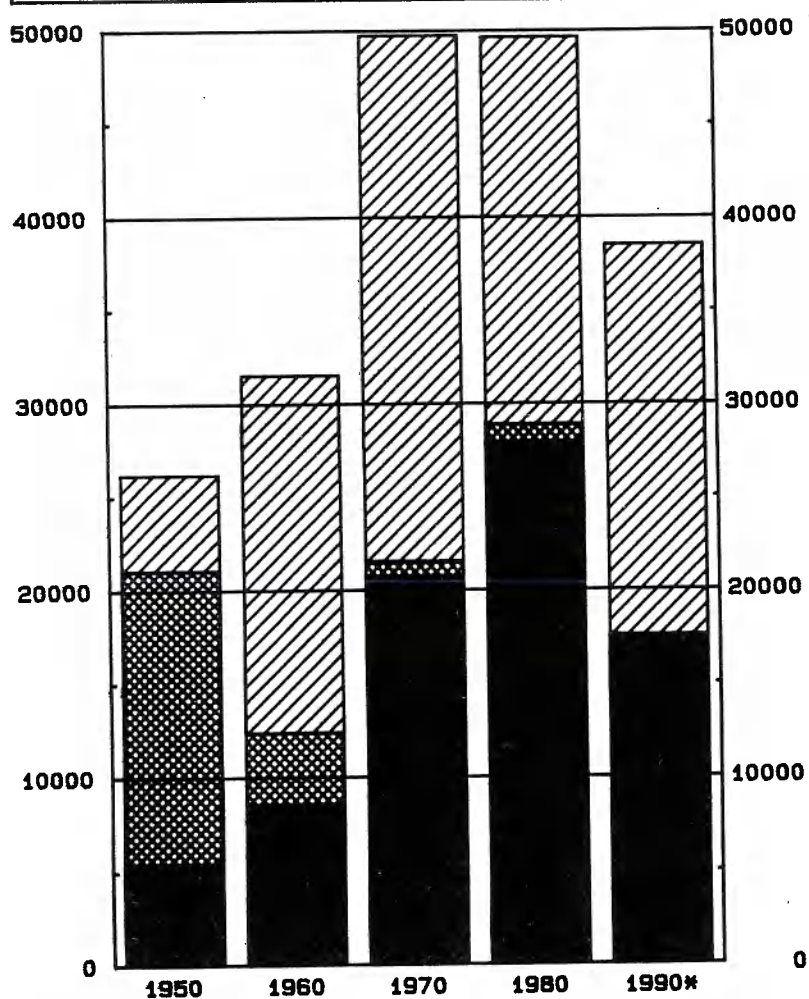
Valtioneuvosto
- asunto-olojen kehittämisohjelman vahvistaminen
- käyttösuunnitelmaa koskevat päätökset
- muut tukitoimintaa ohjaavat päätökset

Asuntoneuvosto
- neuvoa-antava elin
- asunto-oloja ja niiden kehittämistä koskevissa asioissa

Lääninhallitukset
- kuntien ohjaus ja valvonta
- lausunto asuntomäärärahojen suuntaamisesta

VALMISTUNEET ASUNNOT VUOSINA
1950, 1960, 1970, 1980 JA 1990

■ ARAVAN/ASUNTOHALLITUKSEN LAINOITTAMA TUOTANTO
▨ MAATILAHALLITUKSEN LAINOITTAMA TUOTANTO
▩ MUU TUOTANTO

* VUOSI 1990 ASUNTOHALLITUKSEN
TOIMINTA- JA TALOUSBUROUNNITELMA

SUUR-HELSINGIN OSUUSPANKKI TIETÄÄ ENEMMÄN ASUMISESTA

"Me Suur-Helsingin Osuuspankissa tunnemme asunnon hankinnan ja rahoituksen kiemurat, sillä lähes puolet luotonannostamme menee asuntolainoihin. Joka vuosi sadat pääkaupunkiseudun asukkaat pääsevät kauttamme uuteen kotiin."

"Tervetuloa meille keskustelemaan Teidän asuntoasioistanne."

Suur-Helsingin Osuuspankki palvelee Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla.
Käytössänne on 42 konttoria ja kasvava OP-pikapankkien verkko.

OSUUSPANKKI SUUR-HELSINGIN OSUUSPANKKI

**OMA KOTI
ONNISTUU.**

**Sinun
tuloillasi ja
menoillasi.**

SÄÄSTÖPANKIT SKOP

En folkrörelse bakom bostadsbyggandet

Levi Ulfvens
Bankdirektör
Helsingfors Sparbank

I denna uppsats belyses bostadsbyggandet i vårt land under 1950- och 1960-talen särskilt i Helsingfors. Som exempel på vad det enskilda initiativet betydde för bostadsproduktionen presenteras Helsingfors svenska bostasstiftelses verksamhet under denna tid.

1. Målsättningen för bostadspolitiken

Bostadsbyggandet i vårt land har under hela efterkrigstiden krävt stora resurser. Alla intressegrupper och politiska partier har varit överens om att så stora resurser som möjligt bör avdelas för bostadsproduktionen. Men fördelningen av resurserna på olika investeringar har hela tiden varit problematisk. Resurserna har inte vuxit i sådan takt att de motsvarat olika investeringsbehov. Under de årtionden återuppbygganden efter kriget pågick var denna resursfördelning särskilt svår.

När man nu efteråt bedömer resultaten kan man dock säga att resursfördelningen på det hela taget var rik-

tig. Det var knappast möjligt att satsa mera på bostäder än man gjorde.

Den allmänna målsättningen för bostadsproduktionen har i allmänhet formulerats i enighetens tecken. Denna målsättning finns angiven i olika statliga utredningar. Låt oss i detta sammanhang hänvisa till den stora utredningen som utmynnade i bostadsprogrammet för hela landet 1976—1985 och som framlades genom ett statligt betänkande 1976 (1976:36) I detta betänkande anges två centrala mål för bostadspolitiken i vårt land:

- Varje medborgare har rätt till en bostad som ger honom/henne förutsättningen till en hälsosam, trivsam och trygg tillvaro.
- Boendekostnaderna bör vara skäliga med hänsyn till familjernas disponibla inkomster.

Denna målsättning formulerades visserligen vid en tidpunkt då den värsta bostadsbristen var avhjälp, men den har varit vägledande för bostadspolitiken under hela efterkrigstiden. Den vittnar om de ambitioner som statsmakten hade när det gällde bostadsproduktionen.

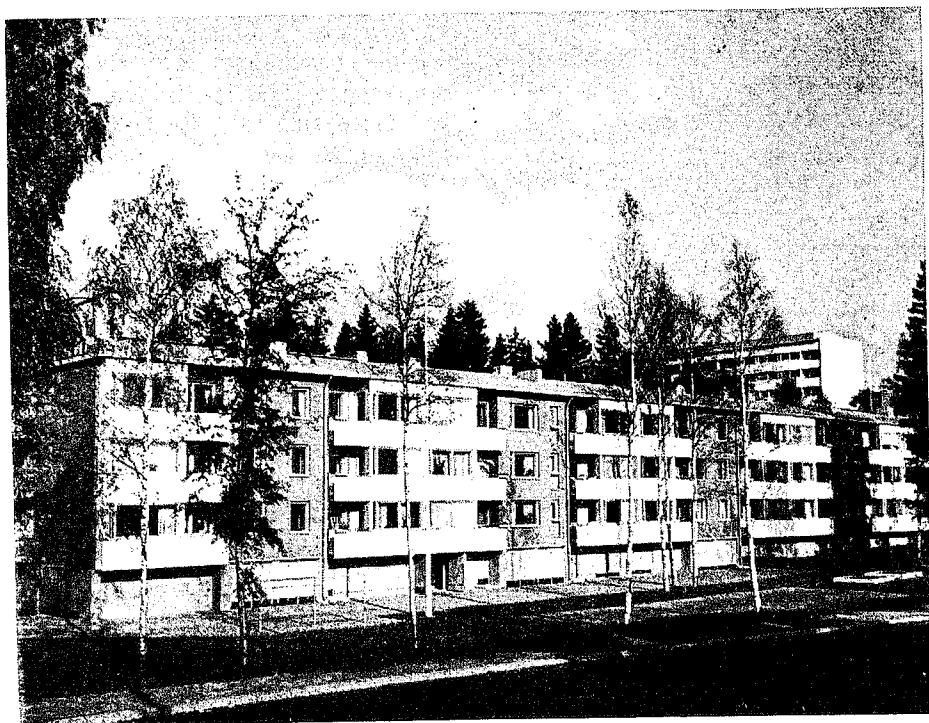
2. Bostadsproduktionens omfattning

Dessa ambitioner hade gett goda resultat under årens lopp. År 1950 hade vi i vårt land 1 miljon och 1975 1,7 miljoner bostäder, en ökning under 25 år om 70 %; under samma tid ökade befolkningen med 19 %.

I hela landet färdigställdes 1960 33.000 bostadslägenheter med 99.000 rum och 1.918.000 m², 1970 50.000 lägenheter med 175.000 rum och 3.645.000 m² samt 1980 50.000 lägenheter med 195.000 rum och 4.184.000 m². I början av 1970-talet under de s.k. galna åren uppgick produktionen till ca 70.000 lägenheter årligen.

Under åren 1950—1975 hade bostadstätheten ökat från 1,52 till 0,90, d.v.s. för varje person finns mera än ett rum. Bostadsstandarden har också höjts kännbart; 1960 var lägenheterna i genomsnitt 58 m² och 1980 83 m².

Boendekostnaderna beräknades t.ex. 1971 till 20,8 % i genomsnitt av varje hushålls disponibla inkomster. Bostadsfrågan stod, som vi märker, hela tiden i centrum för politikernas intresse. Det var ofrånkomligt att den blev ett centralt tema både i riksdagsvalen och de kommunala valen. De lösningar man eftersträvade dikterades av den ekonomiska politiken i allmänhet.

Nybygget Kajaneborgsvägen 1 i Botby II. Färdigt 1963.

3. Finansiering och bostadssparande

Bostadsbyggandet har under hela efterkrigstiden bildat en viktig stimulans för det enskilda sparandet. Bankerna och statsmakten har lagt upp olika system för främjandet av bostadssparandet. Detta har också lett till att sparnivån varit hög i vårt land. Bostadssparandet har bildat en viktig stimulans i allt sparande. Sparbankerna har varit den bankgrupp som satsat mest vid finansieringen av bostadsbyggandet.

Trots att bostadsproduktionen finansierats genom frivilligt sparande och staliga lån har bostadspriserna

varit höga. Lånetiderna har i allmänhet också varit rätt korta, vilket även det medfört sparande genom amorteringarna. Den höga inflationen har även i hög grad försvårat enskilda personers möjligheter att skaffa egen bostad.

4. Bostadsfrågan i huvudstaden

Helsingfors genomgick under årtiondena efter kriget en kraftig tillväxt. I huvudstaden bodde 1950 369.000 och 1980 490.000 personer, en ökning under trettio år om 121.000 personer eller 33 %. Inflyttningen var stor —

Nybygget Storkärrsvägen 8 i Månsas. Färdigt 1963.

vissa år ca 10.000 personer. Bostadsbyggandet fick stor omfattning, men bristen på bostäder har ännu i våra dagar inte definitivt hävts. Detta gäller särskilt hyresbostäder.

Som exempel på omfattningen av bostadsbyggandet i Helsingfors kan nämnas att 1960 färdigställdes 6842 bostadslägenheter med 19048 rum, 1970 3.636 lägenheter med 12.549 rum och 1980 3.771 lägenheter med 13.600 rum.

6. En folkrörelse bakom bostadsbyggandet

Under hela efterkrigstiden har, kan man säga, en formlig folkrörelse stått bakom bostadsbyggandet. Företag och samfund av olika slag har engagerat sig i bostadsbyggandet. I hög rad har hela produktionen vilat på frivilliga krafter. Utan dessa frivilliga insatser, ackompanjerade av ett omfattande frivilligt bostadssparande skulle bostadsproduktionen inte ha fått något större omfattning.

Gäster från andra länder, t.ex. Sverige, brukar uttrycka sin förvåning över de frivilliga insatsernas omfattning inom bostadssektorn i vårt land.

7. Helsingfors Svenska bostadsstiftelse — en folkrörelse

Bland de samfund som under efterkrigstiden gjort betydelsefulla insatser för bostadsbyggandet intar Helsingfors svenska bostadsstiftelse en bemärkt plats. Under en svår tid gjorde den en bestående insats inom bostadssektorn i huvudstaden. När vi skildrar

vad den åstadkommit, får det också tjäna som ett exempel på vad många andra organisationer gjort i vårt land för bostadsbyggandet.

I början av 1950-talet började man inom Helsingfors Sparbanks ledning överväga vad som borde göras för att stimulera bostadsbyggandet med tanke på den svenskspråkiga befolkningens behov av bostäder i Helsingfors. Bostadsbristen var stor och snabba åtgärder var behövliga.

Man konstaterade att en bredare organisation behövdes om påtagliga resultat skulle uppnås. Man efterstävade en förankring i folkrörelserna. Sparbankens dåvarande chefsdirektör Kuno Fr. Nyman föreslog att en rad föreningar borde bilda en gemensam organisation vars uppgift skulle vara att i samarbete med sparbanken organisera bostadssparandet och ta itu med konkreta bostadsprojekt. Så bildades 1955 Helsingfors svenska bostadsförening (1962 ombildad till Helsingfors svenska bostadsstiftelse — i fortsättningen talar vi om stiftelsen). Ombudsman i stiftelsen blev fil.mag. Vivan Juthas, som var anställd i sparbanken och som var ledamot i fullmäktige i Helsingfors. Hon kom sedan att leda stiftelsens verksamhet under alla de år byggnadsverksamhet förekom. Hon var eldsjäl i organisationen.

Medlemmar i stiftelsen blev följande organisationer genast eller något senare:

Andelslaget Varuboden
Arbetets Vänner Huvudförening
Arbetets Vänner i Sörnäs
Ekonomföreningen NIORD
Finlands Svenska Skådespelarförbund

Handels- och industritjänstemannaföreningen i Helsingfors
Helsingfors Sparbank
Helsingfors Svenska Lärarförening
Helsingfors Svenska Marthaförening
Hemholmen Ab
Kvinnliga Akademiker i Helsingfors
Svenska Folkpartiet
Svenska Kamratföreningen
Svenska Kvinnoförbundet i Helsingfors
Svenska Teknikerföreningen i Helsingfors
Tekniska Föreningen i Finland
Svenska Folkskolans Vänner
Försäkringsbolaget Svensk-Finland

Stiftelsen lade upp ett ambitiöst program. Det gällde att skaffa tomter genom kontakter med Helsingfors stad; under årens lopp fick stiftelsen arrendera av staden femton tomter och köpa sju. Det gällde att planera bostadshusen; de arkitekter som stiftelsen främst använde var Hilding Ekelund och Claus Tandefelt. För varje projekt gällde det att på basen av entreprenader välja entreprenörer. Olika byggnadsföretag fick under årens lopp uppdraget att bygga husen.

I Helsingfors Sparbank ordnades bostadssparande för dem som sökte på bostäder. Detta bostadssparande fick god anslutning. Sparbanken svarade sedan för krediter till enskilda bostadssparare som köpte bostäder. Det var också sparbanken som gav bankkrediterna för bostadshusen. Stiftelsen strävade till att få Arava-lån för husen och lyckades härvid mycket bra; av tjugotvå hus byggdes fjorton med Arava-lån. Tre bostadshus blev hyreshus med Arava-lån.

Stiftelsen hade som centralt mål att

placera bostadshusen så att den svenska befolkningen skulle koncentreras i stadsdelar, där det fanns svenska skolor och annan närservice. Av denna anledning byggde stiftelsen i anslutning till bostadshusen sex barnträdgårdar, en läkarstation och en rådgivningsstation. Stiftelsen byggde också ett pensionärshem på Brändö. Projekten planerades ofta så att huskomplexen bildade en enhet med skyddade lekplatser för barn, planteringar och möjligheter till social samvaro för invånarna i husen. Stiftelsens verksamhet fick på detta sätt stor betydelse för den svenska befolkningen i Helsingfors men den fick även stor allmän betydelse för bostadsplaneringen i huvudstaden.

Stiftelsen arbetade aktivt med bostadsbyggande, från 1956 till 1970, då Vivan Juthas drog sig tillbaka och stiftelsen på grund av skatteproblem såg sig nödgad att upphöra med praktiskt bostadsbyggande. Den har fortsatt sin verksamhet genom att förvalta två hyreshus som stiftelsen äger och i mån av möjlighet bispringa dem som behöver hyresbostäder. Stiftelsen fortsätter alltså sin socialt betonade verksamhet.

Om vi summerar vad stiftelsen åstadkom under de femton år den sysslade med bostadsbyggande sker det på följande sätt:

Antal bostadshus	21
Antal pensionärshem	1
Antal rum	4.770
Antal våningsm ²	87.448
Antal lägenheter	1.478
Beviljade Arava-lån	14,7 milj.mk
HSb:s lån till bostadsbolagen	18,3 milj.mk
Bostadsspararnas insatser	
inkl. lån från HSb	22,7 milj.mk
Totala byggkostnader	55,7 milj.mk

Vi ser att betydande Arava-lån erhöles (i våra dagars penningvärde ca 75 milj.mk). Till Helsingfors Sparbanks direkta lån till projekten måste läggas lånen till bostadsspararna vilka uppgick till minst hälften av deras insats; sparbankens insats rörde sig alltså kring 27 milj.mk (i dagens pengar ca 135 milj.mk). Det bostadssparande som man åstadskom var också betydande eller omkring 11 milj.mk (i dagens

penningvärde ca 55 milj.mk).

I våra dagar har bostadsbristen på det hela taget avhjälpes i huvudstaden och i hela landet. Men bostadsfrågan är ingalunda löst i vårt land. Vad vi nu framför allt har brist på är hyresbostäder. Detta säger oss att det alltjämt behövs frivilliga insatser av detta slag som Helsingfors svenska bostadsstiftelse utförde under en besvärlig tid.

Bostads Ab Björneborgsvägen 5 i Munkshöjden blev ett att bostadsstiftelsens första och största projekt. Det blev färdigt 1958 och omfattade 148 lägenheter, barnträdgård och butik. De tre husen i fastigheten omramar en trivsamt och skyddad gård med lekplatser för barn och vackra planteringar.

JOKO SINULLA ON TASKUSSA KULTAA?

Miksi tyytyisit kantamaan taskussa tavallista muovia kun voit saada kortin, joka on enemmän kuin painonsa arvoinen kultaa. Kultakortti tarjoaa nyt aivan ennenkokemattoman mahdollisuuden saada tavallista pankkilainaa. Koron määrä riippuu luoton suuruudesta ja lainaajasta ja se sovitaan aina henkilökohtaisesti.

Kaiken hyvän lisäksi Kultakortti on tietenkin myös pankkikortti, automaattikortti, maksupäättekortti, polttoainekortti, laskujenmaksukortti, matkakortti, kuvallinen henkilökortti ja paljon paljon muuta.

EI IHME, ETTÄ YKSI KORTTI ON SUOMESSA KAIKKI.

φ OKO - OSUUSPANKIT

Mikä saa ihmiset viihtymään Hietalahdenrannassa?

KIMMO PÄLIKKÖ
TALVISTA HIETALAHDENRANTAA

NYT RAKENTEILLA JA MYNNISSÄ HIETALAHDENRANTA 19

As. Oy Helsingin Hietalahdenranta on yhtiö, johon kuuluu kolme 8-9 kerroksista asuintaloa. Ensimmäinen taloista valmistuu talvella -88. Suunnittelussa yhdistyvät toimivuus ja tasokkuus, joista esimerkkeinä viihtyisä yhteinen korttelipiha, autohallipaikat pihakannen alla, tilavat parvekkeet, terassit ylimmän kerroksen huoneistoissa.

MYYNTIKESKUS:
TULE NEUVOTTELEMAAN ASUNTO-
KAUPASTA PUOLIMATKAN ASUNTOMYYN-
TIIN ARKISIN KLO 9.00-17.00, TAI SOITA
PUH. 658 122

Huoneistot	m ²
2 h + k + s	63,5
3 h + k + s	74,5-75,5
4 h + k + s	89,5-91,0
5 h + k + s	104,0-125,0

Asuntosäästäntä ja rahoitus:

YHDYSPANKKI

Lisätietoja: Yhdyspankin
asuntosäästökeskus,
Salomonkatu 3 D, puh. 1651.

Myynti myös:

Huoneistokeskus oy.ltv

Uudistalo-osasto, Eteläesplanadi 22 A, puh. 180 31

 PUOLIMATKA
PAREMMAN TULEVAISUUDEN RAKENTAJA

Mikonkadun asuntomyynti, Mikonkatu 8 A, puh. 658122.

Asuntotoimen keskeisimmät lait ja niiden pääasiallinen sisältö

Ylitarkastaja
Jaana-Maarit Huuhka
Asuntohallitus

Laki asunto-olojen kehittämisestä (919/85)

Lähtökohtana asunto-olojen kehittämisestä annetun lain säätämiseksi oli asuntopolitiikan suunnittelun lyhytjänteisyys ja tavoitteiden epäyhtenäisyys. Asuntotoimen lait on säädetty yksi kerrallaan kulloisenkin tarpeen mukaan. Asumisen tukimuodoista annettuihin lakeihin on yleensä sisällytetty vain tuen perusteita sekä tuen myöntämisestä syntyviä oikeussuhteita koskevat säännökset. Tuen mitoitus on jätetty päätettäväksi vuotuisessa tulo- ja menoarviossa. Näihin lakeihin ei ole myöskään sisällytetty asuntopolitiikan tavoitteita — ei ainakaan siinä määrin, että niillä olisi voitu ohjata asunto-olojen kehittämisen suunnittelua ja suunnitelmien toteutusta.

Laissa asunto-olojen kehittämisestä on keskeisintä yleisesti kohtuutasoista asumista koskevat perustavoitteet sekä asunto-olojen kehittämisen suunnittelujärjestelmä. Asunto-oloihin vaikuttavista tukimuodoista, joiden avulla asuntotoimen tavoitteet on tarkoitus saavuttaa, säädetään edelleen erillisillä ns. keinolaeilla.

Asumisen perustavoitteena on tur-

vata jokaiselle mahdollisuus kohtuulliseen asumiseen, jonka perusedellytykset ovat

- asunnon riittävä koko
- asunto rakenteeltaan ja varusteiltaan tarkoituksenmukainen, terveellinen ja toimiva sekä ympäristöön sopeutuva
- asumismenot kohtuulliset suhteessa perheen asumistarpeeseen ja maksukykyyn.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä puutteellisesti asuvan, pienituloisen ja vähävaraisen väestön sekä nuorten ja lapsiperheiden asemaan sekä alueellisten ja eri väestöryhmien asumistasojen vähentämiseen.

Valtioneuvosto vahvistaa joka toinen vuosi asunto-olojen kehittämisohjelman seuraavaksi viideksi vuodeksi. Ohjelman tulee sisältää mm. asuntokannan käyttöä ja asuntotuotantoa, asumismeno-osuuksia sekä asuntotutkimusta ja kehittämistoimintaa koskevat tavoitteet, toimintaperiaatteet puutteellisen asumisen ja asunnottomuuden poistamiseksi sekä tukitoimenpiteiden alueellisen suuntaamisen ja keskinäisen painotuksen periaatteet.

Laissa on lueteltu valtion tukitoimet: lainat, korkotuki, avustukset, takaukset, verohelpotukset, asumistuki ja asuntosäästöpalkkio.

Kunnan tehtäväksi on määritelty yleisten edellytysten luominen asuntoalojen kehittämiseksi sekä erityisesti asunnottomien ja puutteellisesti asuvien asumisolojen parantaminen.

Lisäksi laissa on säännökset kuntien asunto-ohjelman laatimisesta, lääninhallituksen tehtävistä sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukemisesta.

Asuntotuotantolaki (247/66)

Asuntotuotantolaki on ollut keskeisin asuntotoimen keinolaista. Se sisältää säännökset uustuotannon tukimuodoista. Peruskorjauslainoja ei ole enää myönnetty asuntotuotantolain säännösten nojalla vuodesta 1985 lähtien perusparannuslain tultua valtakunnalliseksi.

— lainoitusmuodot:

- asuntolainat vuokratalojen rakentamiseen/myöntää asuntohallitus
- asuntolainat vuokra-asuntojen hankkimiseen valtion lainoituksen piiriin hyväksytyistä taloista/myöntää asuntohallitus
- rakennusaikaiset lainat asunto-osakeyhtiöalojen rakentamiseen /myöntää asuntohallitus
- henkilökohtaiset lainat omakotitalon rakentamista tai hankkimista varten/myöntää kunta
- henkilökohtaiset lainat osakehuoneiston ostamista varten valtion lainoituksen piiriin hyväk-

syistä asunto-osakeyhtiöaloista tai valtion rakennusaikaisen lainan tuella rakennetusta talosta/myöntää kunta

- henkilökohtaiset lainat myönnetään sosiaalisen ja taloudellisen tarveharkinnan perusteella. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain arvosteluperusteet, mm. enimmäistulot, joita sovelletaan asunto-, omaksilunastamis- ja perusparannuslainan myöntämisessä sekä vuokra-asukkaaksi hyväksymisessä.
- lainan suuruus ja ehdot
30—60 % lainoitusarvosta; vuokratalolainan laina-aika 27 vuotta ja korko 0,5—9,75 % porrastettuna laina-ajan kulumisen mukaan (lainaehtojen muutos vireillä, laina-aika pitenee 30 vuodeksi ja korko alenee); henkilökohtaisten lainojen laina-aika 18 vuotta ja korko 0—9,5 %
- vuokrien määräytyminen
aravavuokrat määräytyvät asuntohallituksen vahvistamien perusteiden mukaan ns. omakustannusperiaatteella
- käyttörajoitukset
sosiaalisen ja taloudellisen tuen tarpeessa olevien, kunnan vuokralaiseksi hyväksymien henkilöiden vuokra-asuntoina omistajan omana asuntona
- luovutusrajoitukset
vain kunnalle tai kunnan nimeämälle saajalle laissa säädettyjen perusteiden mukaan määräytyvästä hinnasta rajoitukset ovat voimassa vuokrataloissa ja -asunnoissa 45 vuotta, omistusasunnoissa 27 vuotta (vireillä lainmuutos, jon-

ka tarkoituksena on lyhentää omistusasuntojen rajoitusaikaa ja tehdä rajoituksista vapautuminen mahdolliseksi).

Laki asuntojen perusparantamisesta (34/79) (perusparannuslaki)

Perusparannuslakia sovellettiin aluksi, 1. 12. 1979—28. 2. 1985 välisenä aikana, vain valtioneuvoston määräämillä kokeilualueilla. Koko maan kattavaksi perusparannuslainoitus tuli 1. 3. 1985 lukien. Lainoituksen tarkoituksena on tukea asuntojen, asuinrakennusten ja asuinkäyttöön otettavien tilojen sekä asuinympäristön laadun ja varustetason parantamista. Perusparantamisen merkitys kasvaa tulevaisuudessa asuntokannan määrällisten tavoitteiden vähitellen toteutuessa ja asuntojen ikääntyessä. Rakentamisen painopiste tulee siirtymään yhä lisääntyvässä määrin uustuotannosta perusparantamiseen.

— lainoitusmuodot:

- lyhytaikainen (10 v) laina
- pitkäaikainen (20 v) laina sosiaalisen ja taloudellisen tarveharkinnan perusteella
avustusluonteinen pitkäaikainen laina 65 vuotta täyttäneille, heikossa taloudellisessa asemassa oleville henkilöille
- lainat vähintään kolme asuntoa käsittävälle perusparannushankkeille myöntää asuntohallitus, pienemmille kohteille kunta
- lainan suuruus ja ehdot:
3060 % perusparannuskustannuksista, kulttuurihistoriallisesti tai ra-

kennustaiteellisesti arvokkaalle rakennukselle enintään 80 % lyhytaikaisen lainan korko 3—7,25 %

pitkäaikaisen lainan korko 3 % avustusluonteinen laina koroton ja lyhennyksetön

- rajoitukset (liittyvät vain pitkäaikaiseen perusparannuslainaan)
käyttö: omistajan omana asuntona tai kunnan hyväksymän henkilön vuokra-asuntona
luovutus: vain kunnalle tai kunnan hyväksymälle saajalle laissa säädetty perusteiden määräämävistä hinnasta
rajoitukset ovat voimassa laina-ajan ja niistä voi vapautua maksamalla lainan ja saadun korkohöydyntä takaisin valtiolle.

Laki vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta (82/82)

Vuokra-asuntojen omaksilunastamisjärjestelmän tarkoituksena on tarjota vuokralaiselle tarkoituksenmukainen vaihtoehto asunnon hallintamuodon valinnassa ja mahdollisuus jatkaa asunusta tutussa ympäristössä.

Lain nojalla vuokralainen voi lunastaa aravavuokra-asunnon omakseen, jos se on asunto-osakeyhtiötalossa. Vanha vuokratalo tai asunto-osuuskunta voidaan myös muuttaa asunto-osakeyhtiöksi, jolloin omaksilunastaminen tulee mahdolliseksi. Omaksilunastamiseen myönnetään valtion varoista lainaa, mutta se voi tapahtua myös ns. kovalla rahalla.

- oikeus omaksilunastamiseen syntyy, kun vuokralainen on asunut omaksilunastettavassa tai muussa

saman vuokranantajan omistamassa aravavuokra-asunnossa vähintään kaksi vuotta

- omaksilunastamislaina
30—60 % osakkeiden velattomasta lunastushinnasta laina-aika 18 vuotta ja korko 0—9,5 % porrastettuna laina-ajan mukaan lainan myöntää kunta
- rajoitukset (liittyvät vain valtion omaksilunastamislainaan)
käyttö: omistajan omana asuntona luovutus: vain kunnalle tai kunnan nimeämälle saajalle lain säännösten mukaan määräytyvästä enimmäishinnasta rajoitukset ovat voimassa laina-ajan ja niistä voi vapautua viidennen lainavuoden jälkeen maksamalla lainan ja saadun korkohyödyn takaisin valtiolle

Laki eräisiin lämmityslaitos-hankkeisiin myönnettävistä lainoista ja korkotuesta (83/82)

Laki koskee pääasiallisesti asuinrakennuksia palvelevan erillisen lämmityslaitoksen tai lämmönsiirtoverkoston ja näille tarpeellisten laitteistojen rakentamisen, laajentamisen ja peruskorjauksen lainoitusta.

- valtion lainojen ja avustusten sekä korkotukilainojen yhteismäärä saa olla enintään 70 % hankkeen kustannuksista
- lämmityslaitoslaina
lainan määrä enintään 30 % kustannuksista, kotimaista polttoainetta käytettäessä kuitenkin enintään 50 %, laina-aika enintään 15

vuotta ja korko 3—10 % myöntää asuntohallitus

- korkotukilaina
lainan suuruus enintään 70 % kustannuksista, laina-aika 8—15 vuotta, korkotukea maksetaan kahdeksalta vuodelta, neljänä ensimmäisenä vuotena 6 % ja neljänä seuraavana 3 %
hyväksyy asuntohallitus

Laki vuokra-asuntolainojen korkotuesta (867/80)

Lain nojalla tuetaan vuokra-asuntojen hankkimista, rakentamista ja peruskorjausta maksamalla valtion varoista korkotukea luottolaitosten ja kuntien näihin tarkoituksiin myöntämille lainoille. Tukimuoto on aravalainoitusta täydentävä ja sen tavoitteena on lisätä vuokra-asuntojen saatavuutta. Korkotukilainoituksen merkitys on kasvamassa.

- korkotukea voivat saada vuokra-asuntoja ylläpitävät yhteisöt, esim. kunnat ja niiden omistamat yhtiöt
- korkotukilainan hyväksyy asuntohallitus
- korkotukilainan suuruus on enintään 90 % kustannuksista
- korkotukea maksetaan kahdeksalta vuodelta; lainansaaaja maksaa vain 3 %:n koron
- asuntoa on käytettävä vuokra-asuntona vähintään 15 vuotta

Asuntosäästöpalkkiolaki (862/80) ja laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta (639/82)

Nämä lait käsittävät nuorten (18—34 vuotiaiden) ensiasunnon hankkijoiden tukijärjestelmän.

ASP-järjestelmässä ensiasunnon hankkija tekee pankin kanssa asuntosäästösopimuksen, jonka mukaisesti säästettyään hän saa pankilta lisäkoron ja valtiolta asuntosäästöpalkkion (v. 1987 4 500 mk). Hänen pankilta saamalleen lainalle voidaan lisäksi maksaa valtion varoista korkotukea, ei kuitenkaan silloin, jos hän saa asunnon hankintaan aravalainaa tai muuta valtion tukea.

- korkotukilainan enimmäismäärä on tällä hetkellä 220 000 mk ja sen korko saa olla enintään 8 %; laina-aika on neljä kertaa säästö-aika, kuitenkin vähintään 8 ja enintään 12 vuotta
- ei erityistä korkotukilainan hyväksymismenettelyä, valtiokonttori tarkistaa mm. lainaehdot maksaessaan korkotuen pankille
- korkotukea maksetaan kuudelta vuodelta ja sen määrä on tällä hetkellä 4 %
- korkotukilainan avulla hankittavan asunnon hintaa koskevat valtionneuvoston vahvistamat enimmäisrajat
- asunnon edelleenluovutukseen ei liity rajoituksia

Asumistukilaki (408/75)

Asumistukea myönnetään pienituloisten asumismenojen alentamiseksi.

- Asumistukea voivat saada
- lapsiperheet
  - nuoret lapsettomat avioparit
  - yksin itsenäisessä asunnossa asuvat täysi-ikäiset henkilöt

Edellytyksenä on lisäksi asuminen — päävuokralaisena vuokra-asunnossa tai

- vuonna 1974 tai sen jälkeen valmistuneessa tai
- vuonna 1981 tai sen jälkeen perusparannetussa tai
- vuonna 1986 tai sen jälkeen hankitussa omistusasunnossa

Tuen saamiseen vaikuttavat

- verotettava varallisuus
- tulot
- asumismenot
- asunnon koko
- perheen koko

Asumistuen myöntää kunta.

Vireillä olevan lainmuutosehdotuksen tarkoituksena on poistaa lainsäädännölliset esteet asumistuen ulottamiselta sellaisiin tuen tarpeessa oleviin väestöryhmiin, jotka ovat vielä kokonaan asumistukijärjestelmien ulkopuolella.

Huoneenvuokralaki (82/61)

Huoneenvuokralaki on keskeisintä asuntotoimen lainsäädäntöä. Se sääntelee vuokrasuhteen osapuolten keskinäisiä suhteita, mm. vuokralaisen oikeuksia ja velvollisuuksia sekä vuokrasuhteen päättymistä. Lisäksi laki käsittää vuokrien sääntelyjärjestelmän. Aravavuokrat määräytyvät kuitenkin pääasiassa asuntohallituksen vahvistamin perustein ns. omakustannusperiaatteella.

Esitys uudeksi huoneenvuokralaiksi on jäänyt vaalien jälkeisen eduskunnan käsiteltäväksi. Lakiehdotuksessa on pääpiirteittäin omaksuttu nykyinen irtisanomissuojajärjestelmä ja vuokrien sääntelyjärjestelmä. Muutosta nykyiseen tulisivat kuitenkin mm. merkitsemään:

— vuokra-asuntoon sijoitetun pääoman kohtuullisen keskimääräisen

tuoton ottaminen mukaan vuokra määrättäessä

- nykyistä joustavampi mahdollisuus sopia vuokrasta ja vuokran korottamisesta mm. silloin, kun huoneisto on peruskorjattu
- irtisanomisaikojen pidenttämisen
- jälleenvuokrasuhteiden sääntely
- säännös ennakkovuokrien ja takuuvuokrien kohtuullisuudesta.

**Tallelokerossa
tärkeät paperisi ja arvoesineesi
ovat hyvässä turvassa.**

Helsingin Säästöpankki

Asuntohallituksen perustamisesta 20 vuotta

Organisaatio

Sotien jälkeistä asuntopulaa helpottamaan ja valtion tuen myöntämisestä huolehtimaan perustettiin vuonna 1949 väliaikainen asuntotuotantotoimikunta silloisen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaisuuteen. Vuonna 1953 asuntotuotantotoimikunnasta tuli pysyväisluonteinen ja sitä alettiin kutsua ARAVaksi, mikä on lyhenne asuntotuotannon rahoitusvaltuuskunnasta.

Vuonna 1966 uudistettiin asuntotoimen materiaalista lainsäädäntöä antamalla nykyisin voimassa oleva asuntotuotantolaki. Asuntopoliittisiin uudistuksiin liittyen toteutettiin myös asuntotoimen keskushallinnossa perusteellinen uudelleenjärjestely. Asuntoasiat siirrettiin sisäasiainministeriölle ja 1.12.1966 voimaan tulleella lailla asuntohallitus perustettiin sen alaiseksi keskusvirastoksi.

Asuntohallituksesta annetun asetuksen mukaan asuntohallituksessa oli

- yleinen osasto, jolle hallinnollisten ja henkilöstöasioiden lisäksi kuuluivat talousasiat sekä lapsiperheiden asumistuki
- rahoitusosasto, jossa oli lainoitus-

toimisto ja valvontatoimisto

- teknillinen osasto, jossa oli rakennussuunnitelmatoimisto ja rakennusteknillinen toimisto
- erillisenä toimistona tutkimus- ja suunnittelutoimisto.

Asuntohallituksen organisaatiomuutokset vuoden 1966 jälkeen

- 1969 Perustettiin yleiselle osastolle hallinnollinen toimisto ja asumistukitoimisto sekä teknilliselle osastolle koneteknillinen toimisto
- 1970 Perustettiin rahoitusosastolle henkilölainatoimisto
- 1971 Asumistukiasiat siirrettiin sosiaalishallitukselle
- 1972 Perustettiin tutkimus- ja suunnitteluosasto, jossa on tutkimus- ja tilastotoimisto sekä suunnittelutoimisto
- 1973 Rahoitusosaston henkilölainatoimiston tilalle perustettiin kaksi uutta toimistoa, osakelainatoimisto ja omakotilainatoimisto. Teknilliselle osastolle perustettiin pientalotoimisto.

- 1975 Yleiselle osastolle perustettiin taloustoimisto
- 1976 Asumistukiasioiden hoito siirtyi taas asuntohallitukselle ja rahoitusosastolle perustettiin asumistukitoimisto
- 1980 Teknilliselle osastolle perustettiin peruskorjaustoimisto
- 1981 Yhdistettiin rahoitusosaston osakelaina- ja omakotilainatoimistot henkilölainatoimistoksi
- 1982 Teknillisen osaston pientalotoimisto muutettiin kehittämistoimistoksi sekä rakennusteknillinen toimisto rakennustalouden toimistoksi ja koneteknillinen toimisto energia- ja käyttökustannustoimistoksi.

Kaikki asuntotoiminta koskevat asiat siirtyivät sisäasiainministeriöltä ympäristöministeriölle sen perustamisesta 1. 10. 1983 lukien. Asuntohallitukselta tuli tällöin ympäristöministeriön alainen keskusvirasto.

Henkilöstön määrä asuntohallituksessa 1966 oli 67, nykyään se on 200.

Tehtävät ja niiden muutokset

Asuntohallituksen tehtäviin kuuluu mm:

- seurata asuntotilanteen ja asuntotuotannon kehitystä, laatia valtakunnallinen asuntotuotannon kokonaisohjelma sekä pitää huolta sen toteuttamisesta ja kehittämisestä;
- suunnitella ja hoitaa valtion toimenpiteitä asuntotuotannon ja asumistason edistämiseksi sekä ohjata ja valvoa kuntien asuntotuotanto-

- ohjelmien laatimista ja kuntien asuntotuotantoa;
- seurata ilman valtion tukea tapahtuvaa asuntotuotantoa;
- tehdä esityksiä asuntotilanteen kehityksen kulloinkin vaatimiksi toimenpiteiksi.

Laissa annettua tehtävämäärittelyä ei ole muutettu asuntohallituksen 20-vuotisen toiminnan aikana. Se kattaa yhä edelleen asuntohallinnon keskeisen toiminta-alueen. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö asuntohallituksen toiminnassa olisi tapahtunut muutosta ja kehitystä.

Asuntopolitiikkaan ja sitä kautta asuntohallintoon kohdistuvat paineet ja odotukset ovat vaihdelleet 20 vuoden kuluessa. 1960-luvulla ja vielä 1970-luvun alussakin asuntopolitiikassa painottui uusien asuntojen tuottaminen. Tätä kuvastaa jo asuntohallinnon keskeisimmän lain, asuntotuotantolain nimikin.

Määrällisten tavoitteiden rinnalle alkoi vähitellen nousta yhä voimakkaammin vaatimus asuntojen laadun parantamisesta. Tällöin painottui kehitys pienimuotoisempaan rakentamiseen ja myös asuntojen ympäristön suunnitteluun. Asuntojen peruskorjaamiseen alettiin laajemmin kiinnittää huomiota 1970-luvun puolivälissä. Vuokra-asuntojen riittämättömyys, rahoitusvaikeudet ja korkeat asumiskustannukset ovat olleet pitkään asuntopolitiikan vaikeita kysymyksiä.

1980-luvulla painopiste on siirtymässä erityisryhmien, mm. nuorten, vanhusten, vammaisten ja asunottomien asumisen järjestämiseen.

Valtion asumiseen kohdistamaa tukea on kehitetty kulloistenkin painotusten edellyttämällä tavalla käytettä-

vissä olleiden voimavarojen puitteissa. Tukimuodot ovatkin 20 vuoden aikana lisääntyneet ja monipuolistuneet. Uustuotannon lainoittamisen rinnalle ovat tulleet peruskorjaus- ja perusrannuslainoitus, lämmityslaitoslainoitus, omaksilunastamislainoitus sekä erilaiset korkotukijärjestelmät ja avustukset. Tälläkin hetkellä ollaan tilanteessa, jossa kaivattaisiin tukimuotojen kehittämistä uusiin tarpeisiin ja asumismuotoihin soveltuviksi.

Asuntopolitiikan paineet ja tukimuotojen uudistaminen ovat usein vaatineet asuntohallitukselta ja sen henkilöstöltä lisätyöpanosta ilman että vastaavasti aikaisempia tehtäviä olisi vähennetty. Asuntohallitus on pyrkinyt vastaamaan sille asetettuihin odotuksiin mahdollisimman hyvin ja nopeasti.

Hallinnon kehittäminen

Asuntohallinnon yleisenä kehityslinjana on viime vuosina ollut tehtävien ja toimivallan siirtäminen asuntohallitukselta suoraan kunnille. On katsottu, että kuntien tulisi mahdollisimman itsenäisesti voida päättää asunto-olonsa järjestämisestä ja asuntopoliittisten tavoitteidensa toteuttamisesta. Vuoden 1981 alusta siirrettiin asuntohallitukselta kunnille mm. kaikkien henkilökohtaisten asuntolainojen myöntäminen ja omakotilainoitukseen liittyvien rakennussuunnitelmien, -kustannusten ja sijainnin hyväksyminen. Asuntopoliittisesti tärkeä oli myös valtioneuvoston vahvistaman asuntolainojen vuosittaisen käyttösuunnitelman uudistaminen niin, että asuntohallituksen on osoitettava kunnille henkilö-

kohtaisten lainojen myöntämisoikeudet ja myönnettävä talokohtaiset aravalainat pääsääntöisesti kuntien asettamaa aravakohteiden keskinäistä etuoikeusjärjestyslausuntoa noudattaen.

Uudistusten seurauksena kuntien asema asuntohallinnossa on vahvistunut. Samalla asuntohallituksesta on aikaisempaa selkeämmin tullut asian tuntijaviranomainen ja toisaalta kuntien toimintaa ohjaava, valvova ja seuraava viranomainen.

Tuleva rooli

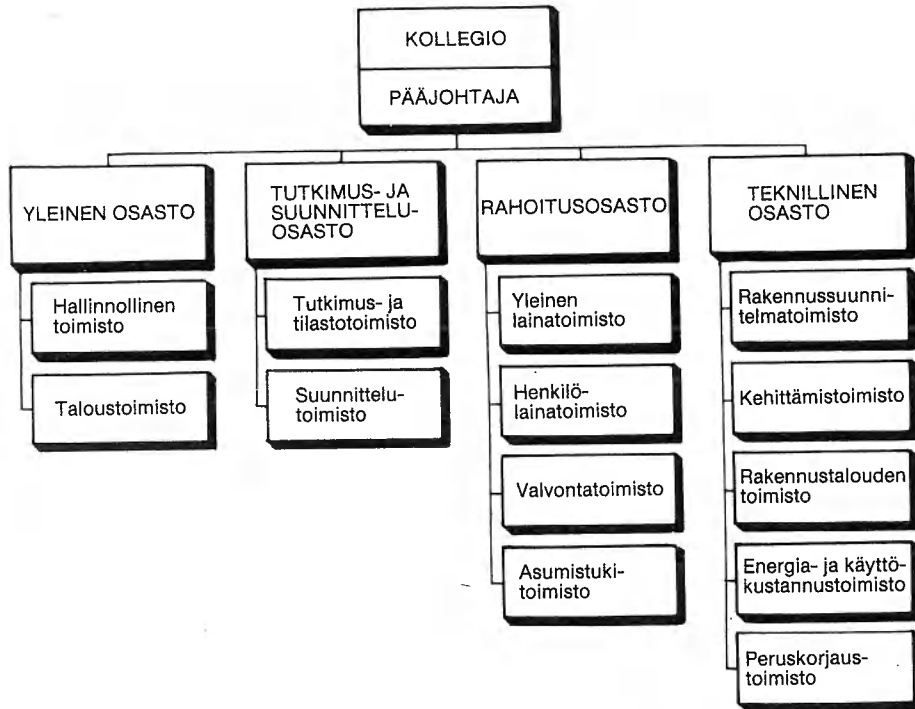
Hallinnon hajauttamista selvittänyt, keväällä 1986 mietintönsä luovuttanut komitea on varsin laajasti käsitellyt myös asuntohallinnon tehtävien järjestelyjä. Komitean kannanotot huomioon ottaen voitaisiin asuntohallitusta kehittää mm. seuraavasti:

- lisätä asuntohallituksen valmiuksia valtioneuvosto- ja ministeriötason päätöksentekoa sekä omia tehtäviä tukevan tiedon, tilastojen ja tutkimusten tuottamiseen
- jatkaa tehtävien ja toimivallan siirtämistä siten, että talokohtaisten lainojen käsittely siirretään kuntiin. Delegointi koskisi sekä uustuotannon että perusrantamisen lainoittamista ja tapahtuisi asteittain kuntien valmiuksien mukaan
- alkaen perusrantamisesta
- koordinoida ympäristöministeriön ja asuntohallituksen asema asuntorakentamista koskevien normien ja suositusten antajana
- lisätä asuntohallituksen opasjulkaisuja, neuvontaa, tiedotusta ja koulutusta.

Asuntohallitus tulisi näin edelleen toimimaan hallinnollisena keskusvirastona ja linjahallintoyksikkönä, jolla on oma, tärkeä tehtävänsä asuntopolitiikan toimeenpanossa.

Asuntohallituksen keskeiset tehtävät tulevaisuudessa ovat:

- osallistuminen ympäristöministeriössä päätettävien tai sieltä esiteltävien asioiden valmisteluun, kuten asunto-olojen kehittämissuunnitelma, budjetti, TTS, valtioneuvoston päätökset ministeriön ohjeiden mukaan
- asuntohallitukselle asuntopoliittisissa laeissa itse suoritettaviksi uskotut toimeenpanotehtävät, joihin kuuluvat eri tukimuotojen käsittely, määräysten ja ohjeiden antaminen, tilastointi, tiedotot, tutkimustoiminta, valitusviranomaisena toimiminen ja rahoitusneuvottelut
- lääninhallitusten, kuntien ja lainansaajien ohjaus, neuvonta, koulutus ja valvonta.

PALKKI on kantava käsite siellä missä rakennetaan.

Palkki pystyttää taloja.
Koteja taajamiin- ja
maaseudulle. Palkki seisoo
vankalla pohjalla.
Palkki on avain riskittömään
rakentamiseen.

PALKKI

Kalevankatu 12 00100 HELSINKI 10
Puhelin 90-649 901

Auto, Alko ja asunto

Arkkitehti Matti Tausti

Suomessa muodostavat alkoholitulot varsin merkittävän osan valtion vuotuisista tuloista. Toinen suuri tuloerä saadaan autoverosta. Molemmat valtion tulot eli kansalaisten suorittamat maksut ovat melko poikkeuksellisia maailmassa, vaikkakin Pohjoismaissa kaikkialla noudatettavia. Näin saatavat tulot ovat nousseet varsin suora- viivaisesti viimeisten vuosikymmenien aikana nykyrahan mukaan indeksikorjattuina.

Valtiovalta käyttää asuntotuotantoon miltei kautta maailman merkittävät vuotuiset summat. Suomen suhteen on todettava, että valtion osuus on viimeisen kymmenen vuoden aikana kääntynyt selvään laskuun ollen nyttemmin vain noin puolet siitä, mitä perustellusti voisi odottaa. Viime vuosina jopa autoveron tuotto on ohittanut nämä määrät.

Moottoriajoneuvoliikenteeltä perityt maksut ylittävät merkittävässä määrin

ne menot, jotka liittyvät liikenteen hoitamiseen. Henkilöautojen määrä on miltei 2 miljoonaa eli se lähentelee jo asuntojemme lukumäärää. Viimeisten 27 vuoden aikana on autoveroa kertynyt nykyrahassa laskien noin 44 miljardia markkaa, joka raha on poissa "asuvilta" kansalaisiltamme. Uudisrakentamisessa se merkitsee noin 10 miljoonaa asunoneliometriä. Esimerkiksi Kanadassa ei autoveroa sen suomalaisessa merkityksessä ole ja maassa on riittävästi sekä omistusta että vuokra-asuntoja tarjolla. Kuukauden vuokra on yleensä 1 % samankaltaisen asunnon hinnasta eli kansalaiset pitävät hyväksyttävänä 12 %:n vuotuisista bruttotuottoa huoneiston omistajalle. Olisikohan autoveron poissa ololla osuutta asiaan?

Alkoholi lienee aina hintansa "väärttiä", joten siihen maassamme käytetyt rahat jääkööt enemmän kommentoimatta.

SUOMEN KIIINTEISTÖLIITTO RY

- KIIINTEISTÖALAN SUURIN JA VANHIN ETUJÄRJESTÖ
- 36 ALUEELLISTA KIIINTEISTÖYHDISTYSTÄ
- 15 000 JÄSENKIIINTEISTÖÄ

- OHJAA • NEUVOO • PALVELEE • VAIKUTTAA •
  - TUTKII • TIEDOTTAA • KOULUTTAA •
- Annankatu 24, 00100 Helsinki. puh. 90-641 331

SUOMEN
KIIINTEISTÖLIITTO
RY
80
VUOTTA

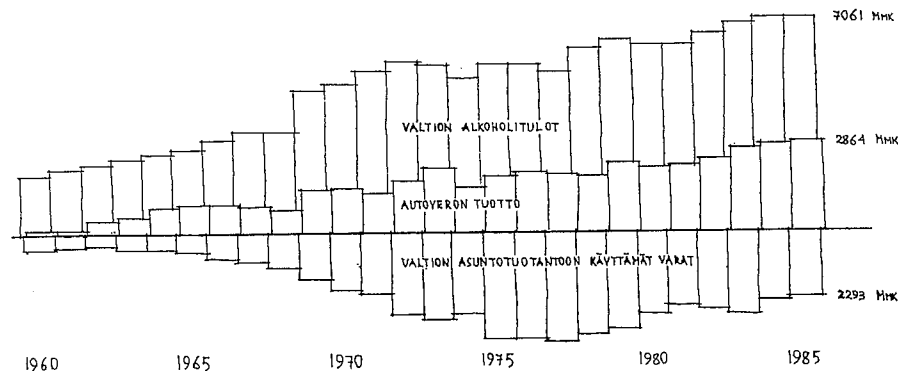
SUOMEN
KIIINTEISTÖ
LEHTI

Töölönkatu 9 A 00100 Helsinki Puh. (90) 493 488

Vuosi	Valtion alkoholitulot	Autoveron tuotto	Valtion asuntotuotantoon käyttämät varat
	(ind. 1985) Mmk	(ind. 1985) Mmk	(ind. 1985) Mmk
1960	1885	127	526
1961	2095	134	509
1962	2262	434	450
1963	2482	530	536
1964	2596	806	592
1965	2771	942	651
1966	3014	918	856
1967	3299	888	1013
1968	3316	689	1234
1969	4734	1368	1592
1970	4844	1437	1904
1971	5338	1228	2099
1972	5598	1626	2818
1973	5508	2118	2900
1974	4998	1390	2760
1975	5530	1795	3610
1976	5537	1891	3669
1977	5279	1828	3707
1978	6001	1766	3544
1979	6349	2253	3342
1980	6155	2042	2786
1981	6083	2107	2553
1982	6502	2372	2707
1983	6815	2690	2839
1984	7040	2812	2381
1985	7061	2864	2293

(Markkamäärät vuoden 1985 indeksin mukaan)

Lähteet: Oy Alko Ab, Autoalan tiedotuskeskus, Valtiokonttori

He ovat pohjustaneet identiteettiämme

Vanhimmat rakennusyritykset ovat itsenäisyytemme ikäisiä

Raimo Markkanen

Suomen vanhimmat rakennusyritykset ovat iäkkäämpiä kuin itsenäinen Suomi. Kun juhlimme tänä vuonna itsenäisyytemme 70 vuotta, viettää maamme vanhin toimiva rakennusliike Oy Alfred A. Palmberg Ab toimintansa 80-vuotisjuhlallisuuksia.

Kun insinööri *Alfred A. Palmberg* sai Suomen Myllynkivitehtaan kaupparekisteriin 27. 2. 1907, sai hän heti hyvän jalansijan Venäjän markkinoilla. Jo alkuvuosina myös rakentaminen tuli yhdeksi yrittämisen muodoksi. Neljä vuotta aikaisemmin kuin Palmberg eli 1880 syntyi Mäntsälässä kyläseppän poikana *Oskari Vilamo*, joka 1901 valmistui rakennusmestariksi.

Hän oli toisen vanhan rakennusliikkeen, Asfaltti-Osakeyhtiö Lemminkäisen, johtokunnan puheenjohtajana kolmattakymmentä vuotta; Vilamo tuli Lemminkäiselle vuotta myöhemmin kuin yhtiö perustettiin 1910.

Pikipoika työtä jatkaa . . .

Kalevalan juhluvuonna perustettu Lemminkäinen sai nimensä kansalliseepoksemme tarustosta. Oskari Vila-

mon ja hänen työtoveriensa tuloksena Lemminkäisestä tuli varsinkin asfalttialan käsite, mutta Pikipoika miellettiin ja tiedettiin muutenkin yhdeksi rakennusyritystemme merkittävimmäksi konserniksi.

Kun itsenäinen Suomi juhlii myös rakentamisen merkeissä, on Lemminkäisellä jo kahden vuoden takana 75-vuotisjuhlat vuodelta 1985.

Sen sijaan itsenäisyytemme juhluvuodeksi osuu Oy Yleinen Insinööri-toimisto YIT:n juhluvuosi. Tänä vuonna YIT tulee toimineeksi 75 vuotta. Paitsi kotimaassa YIT tunnetaan myös maailmalla — onhan yhtiö suomalaisen urakka- ja projektivien nin pioneeri ja myöskin tällä alueella suurin.

Tämä rakentajakolmikko on rakennusalan vanhin ja merkittävä yritysyryhmä, jonka työn tulokset näkyvät tänä juhluvuonnakin kymmeninä, ehkä satoina kohteina eri puolilla Suomea kaikilla rakentamisen osa-alueilla. Nämä yritykset edustavat osaltaan sellaisia perinteitä ja sitä jatkuvuutta, jotka ovat luoneet ulkoiset olosuhteemme ja jotka osaltaan ovat identiteettimme taustalla — osa sitä.

Rakentajat luoneet miljöömme

Itsenäistä Suomea ovat toki rakentaneet tuhannet muut rakennusliikkeet vuosikymmenien varrella, osa on jo siirtynyt historian lehdille, mutta uusia on tullut tilalle. Kymmeniä vuosia on jo kuitenkin takana kaikilla kymmenen suurimman rakentajan joukkoon kuuluvilla rakennusyrityksillä. Ja työnäyteinä se fyysinen ympäristö, missä esimerkiksi itsenäisyyttä eri puolilla maata tänä vuonna juhlietaan.

Rakentamisen merkitys on ollut Suomelle ja Suomessa suurempi kuin yleensä muissa Euroopan maissa. Tämä johtuu paljolti siitä, että Suomi teollistui ja kaupungistui verrattain myöhään. Harvaan asutussa maassa liikenne- ja tietoverkon rakentaminen on ollut työläämpää kuin Keski-Euroopassa. Ilmastolliset olot asettavat myös meillä erityisvaatimuksia niin rakennuksille, liikenteelle kuin myös tietenkin vaatetukselle.

Seuraamuksena on ollut ja on, että olemme joutuneet investoimaan ympäristöömme, itsellemme ja itseemme yleensä enemmän kuin muualla läntisessä Euroopassa; rakentamisen osuus bruttokansantuotteesta on meillä useina vuosina ollut suurempi kuin muualla Länsi-Euroopassa.

Kymmenistä miljoonista miljardeihin vuodessa

Graafinen käyrä kertoo yksiselitteisesti ja puhuttelevasti rakentamisen kasvamisen Suomessa tällä vuosisadalla. Kun parin ensimmäisen vuosikymmenen aikana alan investoinnit olivat nykyrahassa mitaten kymmenissä mil-

joonissa markkoissa, kasvoivat ne itsenäisyyden jälkeisinä lähivuosina ja 1930-luvulla sadoiksi miljooniksi. Lamakausi tuntui 1930-luvulla, mutta käyrä kävi jo verrattain korkealla ennen talvisotaa, kunnes sodan melskeissä romahti melkein itsenäisyyden saavuttamisen ajan tasolle.

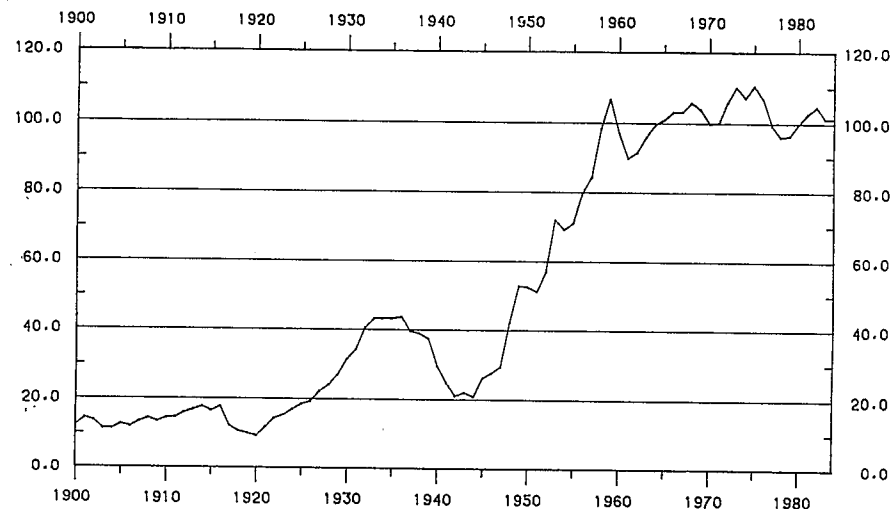
Jälleenrakentamisen kaudesta alkoi talonrakentamisemme nousu, jolle ei näyttänyt tasaantumista tulevankaan. Suhdanneherkällä alalla on ollut pieniä nousuja ja laskuja lyhyin väliajoin, mutta investointien katto lienee jo saavutettu.

Maa- ja vesirakentamisen käyrä on seurailut talonrakentamista, kuitenkin sillä erotuksella, että rahamäärät vuosittain ovat olleet paljon pienemmät ja että 1960-luvulta lähtien alan volyymi ei ole enää sanottavasti kasvanut; talonrakentaminen jatkui vauhdilla kymmenen vuotta pitemmälle.

Jos vauhti hidastuikin, rakentaminen ei tietenkään täysin lopu. Eli niin kuin vuorineuvos *Kauko Rastas* sanoi muutama vuosi sitten ilmestyneessä kirjassaan "Rastaa Kauko puhetta", että aina syntyy uusia tarpeita, joita rakentamisella täytyy tyydyttää.

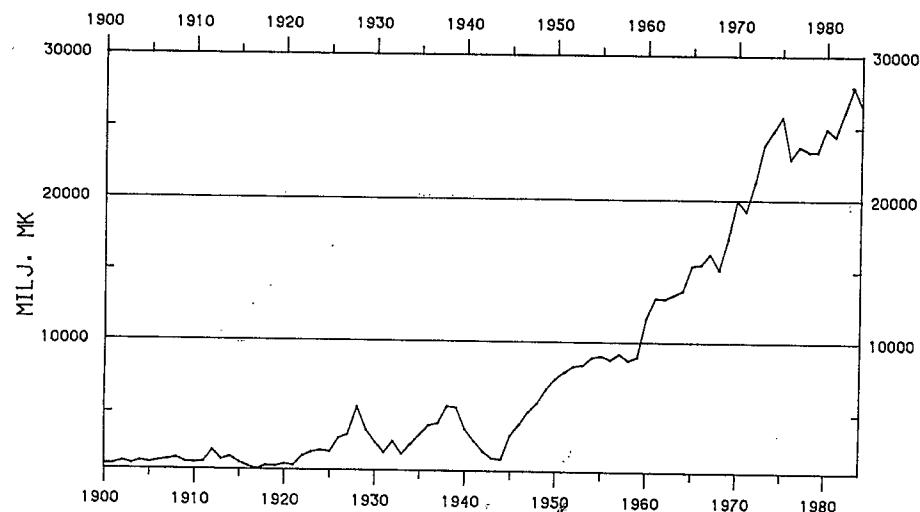
"Meillä Suomessa on reaali-teetti se, että sotien jälkeen olemme rakentaneet lähes kaiken uudestaan: asunnot, tiet, tehtaat, myymälät, kokonaiset kaupungit. Jatkossa elintason kohoaminen ja rakennuskannan luonnollinen kuluminen edellyttäne yhä melko vilkastakin rakennustoimintaa, mutta uskoisin tuotantokehitystä kuvaavan käyrän osoittavan kuitenkin mieluummin alaspäin kuin ylöspäin. Ei jyrkästi, mutta kuitenkin", arvioi Polar-rakennusosakeyhtiön silloinen hallituksen puheenjohtaja *Kauko Rastas*.

MAA- JA VESIRAKENNUKSEN VOLYYMI-INDEKSI
1900 - 84, 1980=100

(Rakentaminen Suomessa, Tilastokeskus 1986)

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT 1900 - 84, milj.
mk 1980 hinnoin

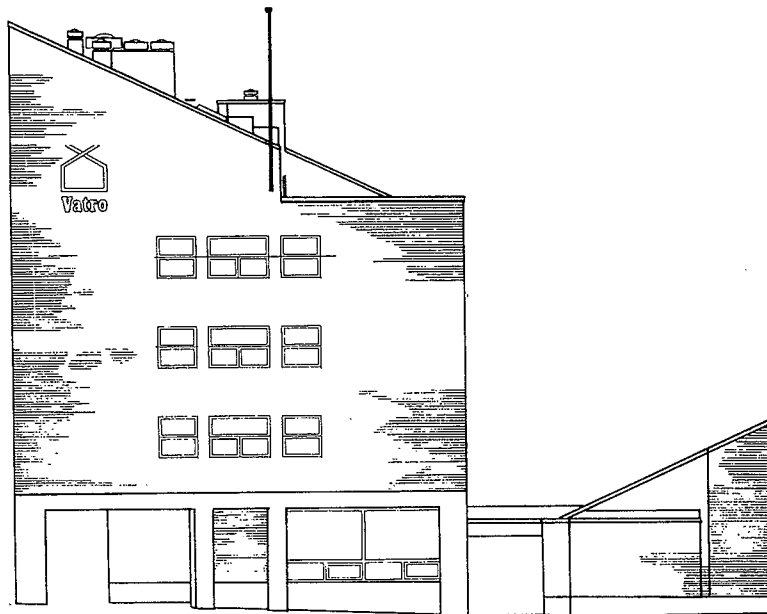

(Rakentaminen Suomessa, Tilastokeskus 1986)

16.000 VUOKRA- ASUNTOA HANGOSTA UTSJOELLE

**Vuokra-asuntojen
uustuotanto**

**Vuokra-asuntojen
isännöinti**

Vatro

Kaupintie 18
00440 HELSINKI
P. 90-562 6044

AMMATTIRAKENNUTTAJA

Vatro pähkinänkuoressa

Taustat

— Vatro on Valtioneuvoston hyväksymä yleishyödyllinen yhteisö, joka saa rakennuttaa ja omistaa aravavuokra-asuntoja.

— Vatron 63 osakkeenomistajaa voidaan lukea neljään eri ryhmittymään: järjestöt ja julkiset yhteisöt, kauppa, teollisuus ja muut yhteisöt, rakennuttajat ja rakentajat. Millään ryhmittymällä ei ole ehdotonta osake-enemmistöä

— Vatro on vuodesta 1970 aikaansaanut runsaat 16.000 vuokra-asuntoa Hangosta Utsjoelle.

Tuotteet

— kiinteistöosakeyhtiömuotoiset pysyvät vuokra-asunnot

— asunto-osakeyhtiömuotoiset omaksilunastettavat vuokra-asunnot

— palveluasunnot

— peruskorjaus

— kiinteistönhoito

Asiakkaat

— pääasiassa kunnat, noin 70 % vuosituotannosta on kunnallisia vuokra-asuntoja

— yritykset

— järjestöt

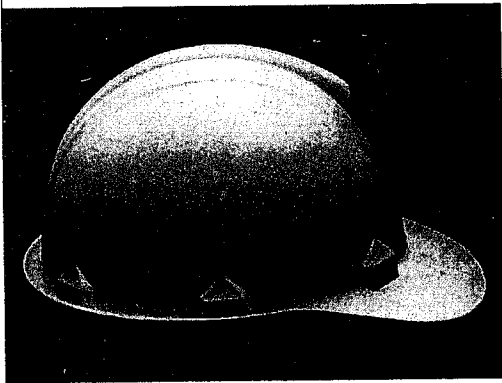
— valtion laitokset

— säätiöt

— Vatron omaan omistukseen 100—200 asuntoa vuosittain

Tämän päivän rakennuttaminen sekä uustuotannossa että peruskorjauksessa vaatii monitahoista yhteistyötä. Peruslähtökohtien maan, rahan ja tekijöiden hankkiminen ja yhdistäminen on kovan työn takana siihen asti, että asukas on avaimet kädessä valmis muuttamaan asuntoon. Lopputuloksen varmistaa rakennuttajan ammattitaito.

KYPÄRÄN ALLE VAIKUTTAJA

Rakennustuotanto on se rakennusalan lehti, joka antaa tiiviinä pakettina keskeiset uutiset, keskeiset ajatukset ja keskeiset trendit. Jos haluaa ymmärtää rakentamista, ei vain osata, pitää lukea Rakennustuotantoa koko ajan.

**RAKENNUS
TUOTANTO**
RAKENTAMISEN TIETOLEHTI

SATO-ARKKITEHDIT OY

Vuodesta 1949

Kuparitie 1

00440 Helsinki

puh. 90-562 4044

Oliko Topelius myös asuntopoliitikko?

Tähdenvälejä vuosisadan varrelta

Raimo Markkanen

Suomalaisen asuntopoliitiikan juuret ulottuvat viime vuosisadan puoliväliin. Ehkä *Zachris Topelius* on maan ensimmäinen asuntopoliitikko, sillä mentyyään 1841 toimittajaksi Helsingfors Tidningariin hän, samalla kun kierteli lehtimiehenä ympäri maata ja Venäjän Karjalassa, myös arvosteli asunto-oloja Helsingissä, erityisesti vuokrankiskontaa.

1880-luvulla asunnontarvitsijat ryhtyivät perustamaan asuntotuotantoyhtiöitä, kohdepaikkakuntina olivat tuolloin Helsinki, Tampere ja Turku. Samoin teollisuuslaitokset rakennuttivat hallintaansa asuinrakennuksia työväestölleen.

1896 perustettiin Tampereelle kunnallinen asuntolainarahasto. Seuraavana vuonna säädettiin ensimmäinen eräänlainen aravan kaltainen laki, jolta pohjalta myönnettiin asuntolainoja työväen yhtiöille.

1920-luvulla säädettiin huoneenvuokralakeja ja 1927 tuli pakollinen asunnontarkastus sekä samana vuonna myös asuntohypoteekkipankki.

1926 säädettiin asunto-osakeyhtiölaki ja 1931 vuorostaan asemakaavalaki.

Ensimmäinen vesi- ja viemärilaitos perustettiin Helsinkiin 1875. Vuosisadan lopulla laitoksen sai myös Tampere. Samoihin aikoihin järjestettiin myös kaupunkien puhtaanapito, elintarvikkeiden valvonta alkoi 1900-luvun alussa.

Kaupunkien harjoittama maapoliitikka sai alkunsa Helsingissä vuosisadan vaihteessa, jo puoli vuosisataa aikaisemmin olivat eräät kaupungit yrittäneet hankkia heikkokuntoisia asuntoalueita, hökkelikyliä, hallintaansa.

Puutarhakaupunkiliike alkoi Tampereella 1900-luvun alussa ja Helsingissä parikymmentä vuotta myöhemmin. 1922 aloitettiin maataloustyöväen asunto-olojen kohentaminen valtion avustuksien turvin.

Ensimmäinen huoneenvuokralaki säädettiin 1925 ns. sopimusvapauden pohjalta ja 1961 tehtiin yleinen huoneenvuokralaki. Jatkuva asuntotuotantotuki lakiteitse alkoi 1945, jolloin säädettiin maanhankintalaki, mutta jo 1920-luvulla valtio antoi avustuksia ja lainoja kunnille, jotka jakoivat niitä edelleen rakennusliikkeille ja omakotirakentajille — siis aravalainoituksen

edeltäjyyttä vuoteen 1949, jolloin säädettiin ensimmäiset aravalait.

Aravalakia laajennettiin 1959, jolloin tavallaan myös asumistuki tuli kuvaan, sillä alaikäisten lasten määrä

ja tietty tuloraja mahdollistivat valtion lainan, varsinainen laki lapsiperheiden asumistuesta tuli voimaan 1961.

Alkoikin nykyisen asuntopolitiikan aika.

ASUNTOPOLITIIKAN VAIHEITA

- 1898 Julistus, jolla valtio myönsi halpakorkoisia kuoletuslainoja työväenasuntojen rakentamista varten
- 1920 Valtion avustus- ja kuoletuslainojen myöntäminen kunnille
- 1925 Ensimmäinen huoneenvuokralaki
- 1926 Asunto-osakeyhtiölaki
- 1927 Asuntorakentamisen luottojärjestelmän uudistaminen
- 1949 Aravalainajärjestelmän luominen ja ARAVAN perustaminen
- 1953 Asuntotuotantolaki
- 1962 Asuntotuotannon veronhuojennuslaki
- 1966 Laki asuntohallituksesta
- 1975 Asumistukilain uudistaminen
- 1979 Laki asuntojen perusparantamisesta
- 1986 Laki asunto-olojen kehittämisestä

Vuosina 1967-1985 valmistui uusia asuntoja noin 1 000 000, joista valtion lainoittamia on 520 000. Samaan aikaan perusparannettiin valtion lainalla 80 000 asuntoa.

Asunto-olojen kehittämisohjelma vv. 1987—1991

Osastopäällikkö
Martti Lujanen
Ympäristöministeriö

Valtioneuvosto on vahvistanut ensimmäisen asunto-olojen kehittämisohjelman. Kehittämisohjelman laatiminen perustuu 1986 alusta voimaan tulleen lakiin asunto-olojen kehittämisestä.

Asunto-olojen kehittämisen painopisteet

Kehittämisohjelmassa ovat korostetusti esillä mm. asunnottomien asuntotilanteen järjestäminen, vuokra-asuntotilanne, asuntojen ja asuinympäristöjen perusparantamisen lisääminen ja valtion asuntolainajärjestelmien kehittämistarve.

Asunto-olojen kehittämisen painopisteiksi on tälle ohjelmakaudelle asetettu

— nuorten, perheenperustajien ja yleensä kiireellisessä asunnontarpeessa olevien asuntotilanteen parantaminen erityisesti lisäämällä vuokra-asuntojen tarjontaa niillä paikkakunnilla, joilla esiintyy asuntopulaa, sekä helpottamalla ensimmäisen omistusasunnon hankintaa

— lapsiperheiden asumisedellytysten parantaminen siten, että asumistason ja -väljyyden sekä asumismenojen kehitys ajoittuu elämänsä eri vaiheisiin tarkoituksenmukaisella tavalla

— vailla vakinaista asuntoa olevien, laitoksiin sijoitettujen ja erittäin puutteellisesti asuvien asunto-olojen järjestäminen tukitoimia tehostamalla sekä parantamalla kuntien toimintamahdollisuuksia asunnontarpeessa olevien auttamiseksi

— asuntojen ja asuinympäristöjen laadun ja varustetason parantaminen tähän suuntautuvaa tukea ja ohjausta lisäämällä, ottaen huomioon myös vanhusten ja vammaisten erityistarpeet

— pääkaupunkiseudun asuntotilanteen helpottaminen parantamalla mahdollisuuksia kohtuuhintaisten vuokra- ja omistusasuntojen tarjonnan lisäämiseen sekä hillitsemällä mm. vuokra-asuntojen poistumaa ja työvoiman kysynnän kasvua seudulla.

Kaikille näille ongelma-alueille on ohjelmassa esitetty myös keinoja, joiden avulla nykyistä tilannetta tullaan parantamaan: asumistukea kehitetään,

nuorten asuntosäästöpalkkiojärjestelmää parannetaan, aravavuokra-asuntojen tuotanto pidetään korkeana ja perusparantamiseen ja asunnottomien tilanteen järjestämiseen suunnattavan tuen määrää lisätään.

Asuntojen uustuotanto ja perusparantaminen

Valtion asuntolainoituksessa tullaan painopistettä tämän ohjelmakauden aikana siirtämään uustuotannosta perusparantamiseen. Tavoitteena on, että uusia arava-asuntoja aloitetaan ohjelmakaudella keskimäärin noin 18 000 vuodessa, ohjelmakauden loppupuolella kuitenkin vähemmän kuin alkupuolella. Perusparannettavien asuntojen määrää lisätään samalla, kun aloitettavien uusien asuntojen määrä asteittain alenee. Tuotannon supistumisen ei kuitenkaan ohjelman mukaan tule koskea vuokra-asuntotuotantoa. Kaiken kaikkiaan lainoitettavien asuntojen kokonaismäärä pysyy noin 30 000 asunnon vuositasolla.

Valtion lainoittama vuokra-asuntotuotanto on tarkoitus pitää lähivuosina korkealla tasolla. Ensi vuodelle on tavoitteeksi asetettu 10 000 arava-vuokra-asunnon rakentamisen aloittaminen.

Vuokra-asuntotuotannon edistämiseksi ohjelmassa korostetaan myös kuntien maapolitiikan merkitystä. Kuntien maanhankintaan suuntautuvaa valtion tukea on tarkoitus lisätä ohjelmakauden aikana.

Vuokra-asuntotilanteen parantamiseksi on tavoitteena myös laajentaa korkotukea, jota myönnetään vuokra-

asuntojen hankintaan, rakentamiseen ja peruskorjaamiseen. Tätä tukea myönnetään muun muassa kunnille ja yleishyödyllisille yhteisöille, ja järjestelmää on tarkoitus laajentaa siten, että sen piiriin saadaan vuosittain 2 000 asuntoa lisää.

Lainajärjestelmien kehittäminen valtion asuntolainoituksessa

Valtion asuntolainoituksen lainajärjestelmiä kehitetään siten, että ne soveltuvat nykyiseen alhaisen inflaation mukaiseen tilanteeseen. Tavoitteena on, että arava-asuntojen pääomamenot ovat aluksi alhaiset ja kasvavat lainaajan kuluessa mahdollisimman tasaisesti. Uudistus voidaan käytännössä toteuttaa laina-aikojen pidennyksellä ja pääomamenojen uudelleen ajoituksella.

Lainajärjestelmiä uudistettaessa otetaan huomioon sekä valtion lainan että ensisijaislainan vaikutus pääomamenojen kehitykseen. Ensisijaislainojen osalta pyritään neuvotteluihin saamaan aikaan lainaehdot, jotka edesauttavat pääomamenojen tasaista kehitystä lainoitetuissa asunnoissa.

Myös perusparannuslainoitusta kehitetään edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Asuinympäristölainojen ehtoja parannetaan. Perusparannuslainoitusta uudistettaessa otetaan huomioon, että aravalainoitetuille taloille myönnetty perusparannuslainat tulisi voida yhdistää aikaisempiin valtion lainoihin siten, että pääomamenojen kehitys kokonaisuutena muodostuu kohtuulliseksi.

Aravavuokrat ja aravavuokratulojen taloudellisen aseman helpottaminen

Yleisenä periaatteena valtion lainoitettavien vuokratulojen vuokrien määrittelyssä ja tuen suuntaamisessa on, että omakustannusperiaatteella määritellyn vuokran ei tule ylittää asumistuessa sovellettavaa enimmäisrajaa ja että vuosittaisen keskimääräisen vuokrien nousun ei minään vuonna lainoitetuissa taloissa tule ylittää yleistä hintatason nousua. Kuitenkin tavoitteena vuokratulojen asumismenojen säätelyssä on, että eri ikäisten talojen vuokrat ovat oikeassa suhteessa asuntojen käyttöarvoon.

Näihin tavoitteisiin pyritään ensisijaisesti lainajärjestelmiä kehittämällä. Nykyistä korkojen ja lyhennysten lykäysmenettelyä jatketaan ja kehitetään, kunnes on selvitetty tällaisen menettelyn tarve jatkossa. Myös vuokratulojen pääomamenoja koskevaa vuokrien tasausmenettelyä kehitetään edelleen ohjelmakauden aikana.

Niissä tapauksissa, joissa edellä mainituin menettelyin ei voida turvata kohtuullista vuokratasoa, vaikeuksissa olevia vuokratuloja tuetaan edelleen suorilla avustuksilla. Avustusjärjestelmää kehitetään siten, että vaikeuksissa olevat yksittäiset vuokratulot eivät toistuvasti ole riippuvaisia avustuksista.

Vuokratulojen avustuksia varten osoitettava määräraha on tarkoitus säilyttää ohjelmakaudella vuoden 1986 tasolla.

Arava-asuntokantaan kohdistettavat toimenpiteet

Vuokralaisten valintaperusteet

Aravavuokratulojen asukkaiden valinnassa painotetaan asunnon tarvetta ja muita sosiaalisia tekijöitä. Tämän vuoksi asukasvalinnassa ei oteta huomioon kaavamaisesti yksistään hakijoiden tuloja, vaan myös muut asunnontarpeeseen vaikuttavat tekijät. Jotta päästään riittävän yhtenäiseen asunnontarpeeseen vaikuttavien tekijöiden vertailuun, otetaan käyttöön pisteitysjärjestelmä. Järjestelmää sovellettaessa pyritään myös talojen ja alueiden tasapainoiseen väestörakenteeseen. Jotta vuokra-asuntoa tarvitsevien asunnontarve helpotuisi ja hakijoiden tasapuolinen vertailu olisi mahdollista, kehitetään kunnissa lisäksi keskitettyä hakumenettelyä.

Vuokralaisdemokratia

Ohjelmakauden alkupuolella valmistellaan säädökset aravatalojen vuokralaisdemokratian toteuttamiseksi. Järjestelmän tavoitteena on lisätä asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa asuinkiinteistönsä hallintoon ja lähiympäristönsä kehittämiseen. Järjestelmää kehitettäessä kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että asukkailla tulee olla mahdollisuus osallistua talojen hoitomenoja koskevaan päätöksentekoon ja vastuun kantamiseen.

Vapaarahoitteiset vuokra-asunnot

Vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vähenemisen estämiseksi ja tarjonnan

elvyttämiseksi parannetaan ohjelma-
kauden aikana vuokraustoiminnan
kannattavuutta seuraavin toimenpi-
tein:

- tarkistetaan vapaarahoitteisten
vuokra-asuntojen korotusyleisoh-
jeiden laskentaperusteita siten, et-
tä vuokriin sisällytetään keskimää-
räishintatasolla 4 % reaalityttö
vuokra-asuntosijoitukselle,
- kehitetään vuokrien tasoyleisoh-
jeen taulukkovuokrien määrittelyä
siten, että siinä nykyistä parem-
min otetaan huomioon paikkakun-
nalla uusissa vuokrasuhteissa ta-
vanomaisesti perittävä vuokrataso,
- vuokratuloja koskevaa omaisuus-
tulovähennystä tuloverotuksessa
korostetaan. Vuoden 1987 vero-
tuksessa vähennys on 7 200 mark-
kaa.

Edellä mainitut vuokrakorotusten ja
vuokratason määrittelyä koskevat
uudistukset toteutetaan vuokrien ko-
rotus- ja tasoyleisohjeen yhteydessä.
Asumistuen avulla huolehditaan siitä,
etteivät pienituloisten vuokralaisten
asumismenot nouse kohtuuttomiksi.

Peruskorjauksen tarpeessa olevien
vuokratulojen poistumista vuokra-
asuntokäytöstä ehkäistään tehostamal-
la korkotukijärjestelmän käyttöä ja
kehittämällä peruskorjauksen rahas-
tointimahdollisuuksia.

Uusi huoneenvuokralaki huomioon
ottaen selvitetään mahdollisuudet yk-
sinkertaistaa ja keventää nykyistä
vuokrien sääntelyjärjestelmää. Pitem-
mällä tähtäyksellä tavoitteena on saa-
vuttaa tilanne, jossa korotusten sijasta
säännellään ensisijaisesti vuokrien ta-
soa. Tämän vuoksi selvitetään mah-
dollisuudet lisätä vuokrasuhteen osa-
puolten sopimusvapautta vuokrien ko-

rotusten osalta silloin kun vuokra ei
ylitä kohtuullista tasoa.

Asunnottomat

Asunnottomien asuntotilanteen järjes-
tämistä käsitellään ohjelmassa erilli-
sessä luvussa, jonka sisältö vastaa
pääpiirteissään asuntoneuvoston toi-
mintaohjelmalla asunnottomuuden pois-
tamiseksi. Muun muassa kunnille ja
järjestöille tähän tarkoitukseen suun-
nattavaa tukea on ohjelman mukaan
tarkoitus lisätä huomattavasti. Seuraa-
vien viiden vuoden aikana myönne-
tään valtion varoista vuosittain yh-
teensä noin 200 miljoonan markan
verran lainoja ja avustuksia asunnot-
tomien ja erittäin puutteellisesti asu-
vien tilanteen parantamiseksi. Asun-
nottomien asiaa hoidetaan ympäristö-
ministeriön ja sosiaali- ja terveysminis-
teriön yhteistyönä. Edellä mainitusta
200 miljoonan tukipaketista noin kaksi
kolmannesta kuuluu ympäristömi-
nisteriön ja yksi kolmannes sosiaali-
ja terveysministeriön hallinnonalalle.

Jos 1985 käyttöön otettua järjestel-
mää, jonka mukaan valtion tulo- ja
menoarvioon sisältyvästä asuntolain-
nan määrärahasta varataan edelleen
osa sellaisten uusien vuokra-asuntojen
lainoittamiseksi, joihin sijoitetaan yk-
sinomaan asunnottomiksi katsottavia
henkilöitä. Määrärahoja suunnattaessa
otetaan huomioon pääkaupunkiseudun
erityisasema. Uutena menettelynä on
myös omaa pääomaa varten kunnille
ja yleishyödyllisille yhteisöille myön-
nettävät avustukset, joiden ehtona on
se, että ne osoittavat tietyn osan asun-
tokannastaan vuokra-asunnoiksi asun-
nottomille ja pakolaisille.

Uusi tukimuoto on myös vanhojen
asuntojen hankintaan myönnettävät
lainat. Alkuvaiheessa lainoitus suun-
nataan asunnottomille tarkoitettujen
asuntojen hankintaan. Myöhemmin tä-
tä lainoitusta on tarkoitus laajentaa si-
ten, että sen avulla voidaan yleensä-
kin edistää asuntokannan joustavaa ja
tarkoituksenmukaista käyttöä.

Asumistuki ja nuorten asuntosäästöpalkkiojärjestelmä

Asuntotoimen menoihin eniten vaikut-
tavia kehittämishankkeita ovat tällä
ohjelmakaudella nuorten asunnon han-
kinnan helpottamiseen ja asumistuki-
järjestelmän laajentamiseen tähtäävät
toimenpiteet.

Asumistukea koskeva olennainen
parannus on järjestelmän laajentami-
nen siten, että kaikki tuen tarpeessa
olevat pienituloiset saadaan tuen pii-
riin. Vuoden 1987 tulo ja menoarvio-
esityksen mukaisesti poistetaan vuo-
den alusta ne keinotekoiset tuen saan-
nin esteenä olevat rajoitukset, jotka
liittyvät asunnon hallintamuotoon,
ruokakuntatyyppeihin tai asunnon han-
kintavuoteen. Ohjelmakauden aikana
on tarkoitus edelleen kehittää asumis-
tukea lieventämällä tuen määräytymis-
perusteita siten, että asumismenojen
osuutta tuloista voidaan tuen avulla
alentaa nykyistä enemmän.

Ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi
nuorten ensiasunnon hankkijoiden
asuntosäästöpalkkiojärjestelmän kehit-
täminen siten, että asuntosäästöpalk-
kiota korotetaan asteittain, säästäjiltä
vaadittavaa omarahoitusosuutta alen-
netaan ja korkotukilainojen laina-ai-
koja pidennetään. Tämän vuoden alus-

ta säästöpalkkio korotetaan 4 500
markkaan lisätynä 500 markalla las-
ta kohden. Palkkion korottaminen
edelleen sekä omarahoitusosuuden
alentaminen nykyisestä ovat kuitenkin
ohjelman mukaan tarpeen ensiasun-
non hankkijoiden tilanteen parantami-
seksi.

Asumisen tuki ja verotus

Ohjelmassa pidetään tärkeänä, että
asumisen tuki kokonaisuutena suun-
nataan tarveharkintaisesti eniten tuen
tarpeessa oleville. Tästä syystä on
kiinnitettävä huomiota myös siihen,
miten verotuksella vaikutetaan eri
väestöryhmien asumiseen. Neljännes
asumisen kokonaistuesta, verotusetuu-
det mukaanluettuna, muodostuu asun-
tolainojen korkojen verovähennyksis-
tä. Tämä tuki auttaa suhteellisesti eni-
ten suurituloisia ja tuen saajista kol-
me neljäsosaa on yli 35-vuotiaita.

Asuntolainojen korkojen verovä-
hennysten osalta kehittämishankkeissa
todetaan, että laajemman verouudis-
tuksen yhteydessä tulisi selvittää mah-
dollisuudet muuttaa verovähennysjär-
jestelmää siten, että vähennys tehtäi-
siin verosta eikä tulosta kuten nykyi-
sin. Tällöin vähennyksestä saatava
etus kohdentuisi nykyistä suurem-
massa määrin pienituloisiin asunnon-
ostajiin. Samalla tulisi ohjelman mu-
kaan selvittää myös vähennyksen por-
rastaminen perhekoon mukaan.

Kehittämishankkeen laatimisen edut

Asuntopolitiikan kannalta uusi suun-
nittelemisjärjestelmä merkitsee ennen

kaikkea sitä, että on saatu aikaisempaa paremmat mahdollisuudet harjoittaa suunnitelmallista ja pitkäjänteistä politiikkaa asumiseen liittyvien ongelmien poistamiseksi. Asuntopolitiikan suunnittelussa on tähän asti oltu paljolti vuotuisen budjettirutiinin ja siihen liittyvän kiireen armoilla. Tällöin on vaarana se, että pitemmän tähtäyksen tavoitteet jäävät liian vähälle huomiolle keskustelun koskiessa pääasias-
sa seuraavan vuoden varainkäyttöä.

Kehittämishojelman laatiminen ei sinänsä luonnollisestikaan ratkaise asuntopoliittisia ongelmiamme. Kehittämishojelman laatimisprosessi antaa kuitenkin puitteet sille keskustelulle, jossa asumisolojen kehittämistä koskevat tavoitteet, käytettävissä olevat resurssit ja tavoitteiden toteuttamiseksi valittavat keinot sopeutetaan yhteen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

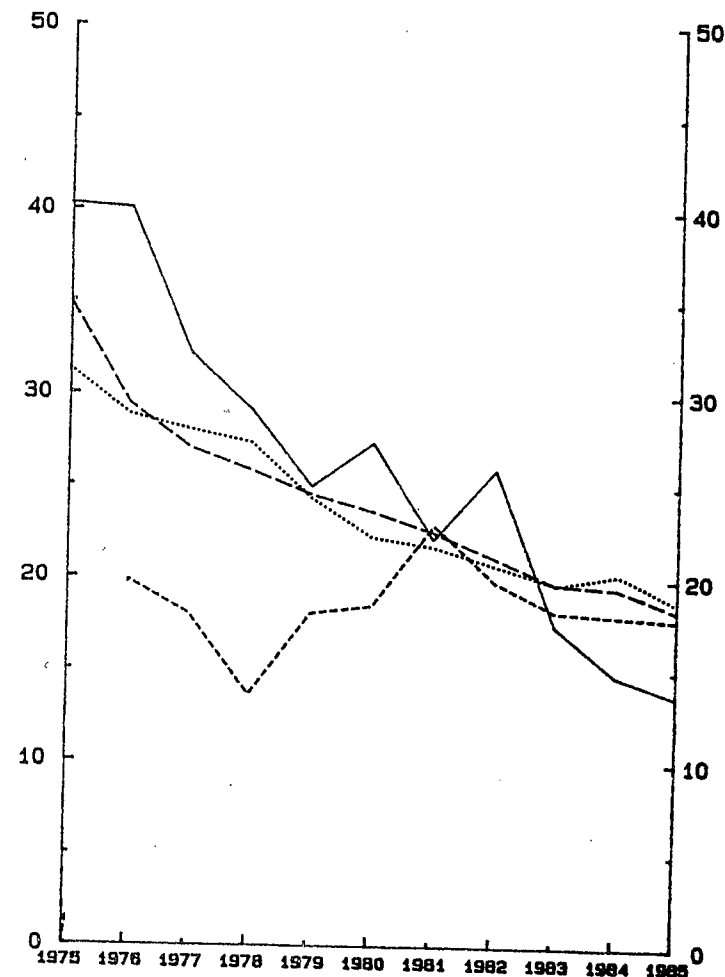
Vuosina 1975—86 talokohtaisesti lainoitettut ja henkilökohtaisen lainoituksen piiriin hyväksytyt kohteet

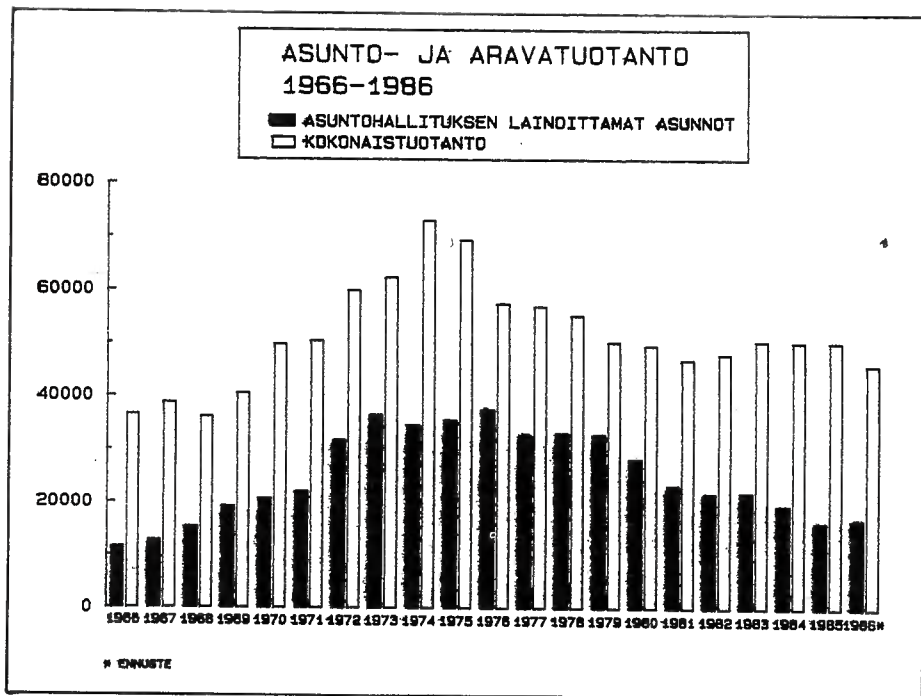
Lainoitus- vuosi	As Oy-talot asuntoja		Vuokratalot asuntoja		Yhteensä asuntoja	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1975	14 150	46,6	16 240	53,4	30 390	100,0
1976	13 770	46,3	16 000	53,7	29 770	100,0
1977	12 000	48,2	12 920	51,8	24 920	100,0
1978	11 720	47,1	13 150	52,9	24 870	100,0
1979	6 850	39,3	10 560	60,7	17 410	100,0
1980	6 730	38,3	10 840	61,7	17 570	100,0
1981	6 540	42,4	8 880	57,6	15 420	100,0
1982	8 600	45,3	10 380	54,7	18 980	100,0
1983	5 200	42,1	7 160	57,9	12 360	100,0
1984	6 110	42,5	8 260	57,5	14 370	100,0
1985	7 670	43,5	9 960	56,5	17 630	100,0

Korkeimmillaan asuntojen lukumäärä oli vuonna 1975, jolloin lainoitettiin tai hyväksyttiin lainoituksen piiriin yli 30 000 osake- ja vuokra-asuntoa, vuokra-asuntojen osuus oli 53 %. Alimmillaan alinointus oli vuonna 1983, silloin vuokra- ja osakeasuntojen kokonaismäärä oli vain n. 12*000 asuntoa. Vuonna 1985 asuntojen määrä nousi yli 17 000:een, joista noin 10 000 oli vuokra-asuntoja. Samanaikaisesti lainoitettujen asuntojen lukumäärän vähetessä on kohteiden koko pienentynyt huomattavasti. Vuonna 1975 rakennuskohteissa oli keskimäärin 35 asuntoa, vuonna 1985 keskimäärin 18 asuntoa. Näin ollen aravakohteiden määrä on lisääntynyt, vaikka tuotettujen asuntojen määrä on vähentynyt. Vuonna 1975 kohteita oli kaikkiaan 690 kpl, joista vuokrataloja 494 (ml. opiskelija-asuntolat) ja vuonna 1985 oli kohteita 963 kpl, näistä vuokrataloja 509 kpl.

KESKIMÄÄRÄINEN ASUNTOJEN LUKUMÄÄRÄ LAINOITUSKOHTEISSA 1975-1985

ASUNTOJA/KOHDE — VUOKRATALOT (EI SIS. OPISK.AS.)
 ..... AS OY-TALOT (PITKÄAIK. JA RAK. AIK. LAIN.)
 --- HK-TALOT
 -- KAIKKI KOHTEET (ML. OPISK.AS.)

Turvallista asumista,
osaavaa
rakennuttamista,
kokonaisvaltaista
isännöintiä.

Valtakunnallinen
vuokratalo-osuuskunta VVO

Sinulle
SATO

Helsingin Sato Oy on yhteiskunnallisen vastuunsa tunteva rakennuttaja. Olemme harjoittaneet asunto-
tuotantoa jo yli 45 vuoden ajan. Helsingin Sato Oy:n
toimialue on Uudenmaan lääni, mille alueelle raken-
nutamme vuosittain noin 1 000 asuntoa.

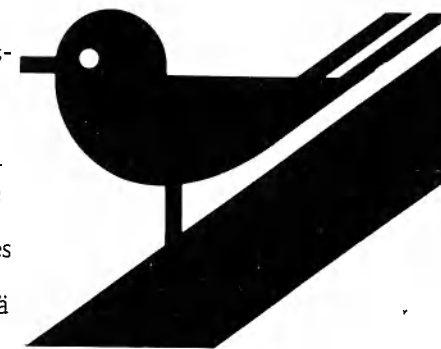
HELSINGIN SATO OY

Kuparitie 1, 00440 Helsinki, puh. (90) 562 4044

...ja laitetaankos pesä
myös pikkulinnuille

Ei ole niinkään sattuma, että Otto Wuorion tunnuksena käytetään pääskystä - erästä maailman taitavimmista pesänrakentajista.

Myös Otto Wuorio on tunnettu ja arvostettu asuntorakentaja - tinkimättömänä tavoitteena kaikelle rakentamiselle on korkea laatu ja asumisen mukavuus. Otto Wuorion osaaminen rakentuu lähes 70 vuoden kokemukselle ja jatkuvalla kehitystyöllä. Tämän kokemuksen myötä osaamme myös antaa arvoa sille luonnolle ja ympäristölle, johon uusia asuntoja rakennetaan.

Rakentamisen ja asumisen laatua
OTTO WUORIO OY

Kutomotie 16-18 E, 00380 Helsinki. Puh. 90-558011.

Yli 20 vuotta valtakunnallista rakennuttamista

Pääkonttori:

Katuosoite: Pajuniityntie 3, 00320 Helsinki, postios. PL 6, 00321 Helsinki, puh. 90-578 522, telefax 90-582 600

Asunomyymälä:

Kauppalantie 4, 00320 Helsinki, puh. 90-578 522, telefax 90-584 012

Aluetoimistot:

Kaakkois-Suomen aluetoimisto:

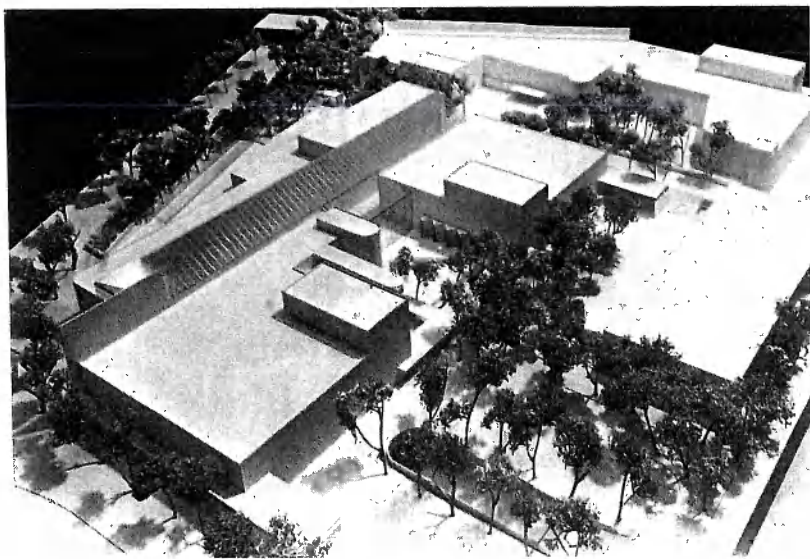
Koulukatu 20, 53100 Lappeenranta, puh. 953-14 870, 14 869

Länsi-Suomen aluetoimisto:

Yliopistonkatu 15 B 17, 20100 Turku, puh. 921-19 708, 500 567

Pohjois-Suomen aluetoimisto:

Kirkkokatu 5 B, 90100 Oulu, 981-12 633, 220 030

Oulunkylän Kauppagalleria, johon tulevat Salpa Oy:n pääkonttorin uudet toimitilat. Rakennus valmistuu vuoden 1987 loppuun mennessä.

**SALPA-TUOTANTO TARJOAA TEILLE HYVÄN JA
LUOTETTAVAN RATKAISUN.**

**VANKKA AMMATTITAITO JA LAAJA OSAKASPOHJA
OVAT VALTTEJAMME.**

SALPA OY:N OSAKASLIIKKEET

Rakennusliike B & K Oy
Rakennusliike Evälahti Oy
Rakennusyhtymä J. Halkola Oy
Rakennusosakeyhtiö Hartela
Insinööriyö Oy
MNK-rakennus Oy
Rakennusliike K.E. Nyman Oy
Oulun Rakennus Oy
Palkkiyhtymä Oy
Perusyhtymä Oy
Rakennusliike T. Potinkara Oy
Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy
Rakennus-Ruola Oy
Rakennustoimi Oy
Rakennusliike Mauri Rätty Oy
Veräjämäen Investointi Oy

Postiosoite: PL 6, 00321 Helsinki
Katuosoite: Pajuniityntie 3, 00320 Helsinki
Vaihde 90-578 522, telefax 582 600

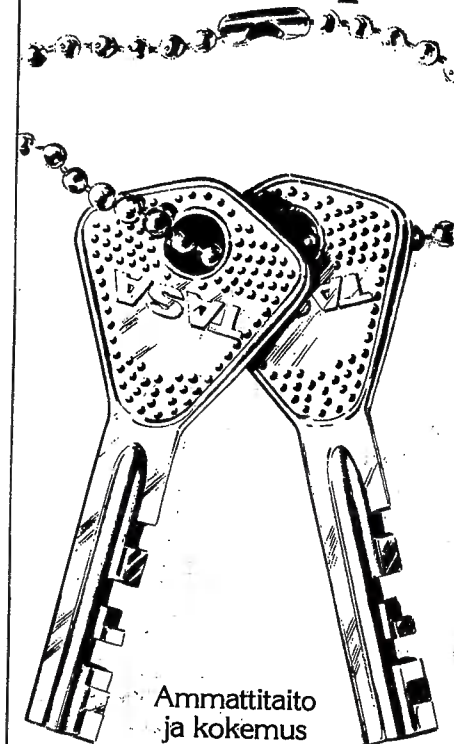
Asuntohallituksen periaatepäätökset vuodelta 1986

- 15.01. Asuntohallituksen opasjulkaisu "Puutalon perusparannus"
- 17.01. Yleiskirje vuokra- ja asuntopuuskuntataloille sekä kuntien asuntoviranomaisille aravavuokrien alentamisesta
- 22.01. Ohje vuoden 1987 talokoh- taisten lainojen sekä asuntohal- lituksen myönnettävien perus- parannuslainten hakuajoista ja hakumenettelystä (B2.1)
- 12.02. Asuntohallituksen ohjeet ra- kennustyön valvonnasta
- 12.02. Aravatuotannon suunnittelu- kustannuksia käsittelevät oh- jeet
- 12.02. Sisäinen ohje käsiteltäessä lai- noituskohteiden muutoshake- muksia
- 10.02. Tarveharkintaohjeiden (C2.1) antaminen asunto-, omaksilu- nastamis- ja perusparannuslai- nan myöntämisessä sekä asuka- kaaksi hyväksymisessä sovel- lettavista arvosteluperusteista
- 13.02.1986 annetun valtio- neuvoston päätöksen sovelta- mista varten
- 19.02. Vuokratalojen asukkaiden va- lintaohjeet (D2.1)
- 26.02. Sisäinen ohje tontin luovutuk- sesta
- 26.02. Normaalihintojen hyväksymis- perusteet vuodelle 1986
- 26.02. Yleiskirje ensisijaislainojen korkojen alentamisesta puolel- la prosenttiyksiköllä maalisi- kuun 1 päivästä 1986 lukien
- 19.03. Kunnan myöntämiä asunto- ja perusparannuslainta koske- vien ns. käyttösuunnitelmaoh- jeiden antaminen vuoden 1986 lainoitusta varten (C2.2)
- 21.05. Yleiskirje ensisijaislainojen korkojen alentamisesta yhdellä prosenttiyksiköllä toukokuun 19. päivästä 1986 lukien
- 28.05. Ohje vuoden 1987 henkilöko- haisten lainojen hakuajoista ja hakumenettelystä (C2.3)
- 11.06. Rakennuttajapalkkiotaulukon uusiminen
- 11.06. Asuntohallituksen opasjulkai- su "Omakotitalon sähköopas"
- 12.06. Yleiskirje vuokra- ja asuntopuuskuntataloille sekä kun- tien asuntoviranomaisille ara- vavuokrien alentamisesta
- 02.07. Aravavuokratalojen vuokran- määrätysohjeet (D2.2)
- 30.07. Valvontakulut asuntohallituk- sen lainoittamassa tuotannossa
- 13.08. Ohje asumistuen myöntämises- tä vuonna 1986 tai sen jälkeen

hankitussa omassa asunnossa asuville

- 20.08. Korotetun lainoitusarvon käyt- täminen vuoden 1986 käyttö- suunnitelman perusteella HK- ja RA-kohteissa
- 27.08. Ohje suunnittelukustannusten käsittelystä lopullisen hankin- ta-arvon vahvistamisen yhtey- dessä
- 03.09. Yleiskirje kuntien asunto-oh- jelmia ja vuoden 1987 asunto- lainoitusta koskevan lausunto- pyynnön lähettämisestä läänin- hallituksille
- 03.09. Yleiskirje aravavuokrataloille ja kuntien asuntoviranomaisil- le hoitomenojen arviointioh- jeiksi vuoden 1987 vuokran- tarkistushakemuksien tekemis- tä ja tarkastusta varten
- 01.10. Ohjeet vuoden 1986 virka- mieslakon ja rakennusalan työ- taistelutoimenpiteiden ammat- tirakennuttajille aiheutuneita lisäkustannuksia hyväksyttäes- sä
- 15.10. Uudisrakentamisen suunnitte- luohjeiden 3. painoksen hy- väksyminen esitystapaa koske- vin muutoksin
- 05.11. Yleiskirje kuntien asuntovi- ranomaisille vuokrantarkistus- hakemuksia tarkistettaessa huomioon otettavista seikoista
- 12.11. Ohje aravarakennuttamisesta
- 26.11. Yleiskirje vuokra- ja asuntopuuskuntataloille sekä kun- tien asuntoviranomaisille vuon- na 1987 erääntyvien asuntolai- nan lyhennysten ja korkojen lykkäämisestä

Tasassa teet turvallisen asuntokaupan

Ammattitaito
ja kokemus
ovat asuntokaupassa
avainsanat.

TASA OY

Satakunnankatu 28, puh. 33 111

TASA ASUNTO- MYYMÄLÄ

Hämeenkatu 9, puh. 27 000

Tampere

Helmikuun alussa järjestetyillä Valta-kunnallisilla asuntopäivillä oli jälleen mukana myös Suomen Asuntoliitto, joka yhdessä Asuntoreformiyhdistyksen ja Osuuskunta Asuntomessujen kanssa toimi tilaisuuden järjestäjänä.

Liiton puheenjohtaja *Tapio Koivula* toimi päivillä koroakeskustelun "Sanoista tekoihin" puheenjohtajana.

Vaalien alla järjestetty Asuntopäivä sai runsaasti huomiota, mukana olivatkin eri puolueiden edustajat esittämässä näkemyksiään asuntopolitiikasta ja 1987 teemasta — asunnotto-
muudesta.

Runsaasti huomiota sai kansliapäällikkö *Lauri Tarastin* alustus ja siinä esitetyt teesit nuorten asunnonsaannin helpottamiseksi.

Tarastilla oli tarjolla kahdeksan kohdan ohjelma, jossa uusina asioina tuli esille halpojen lainojen myöntäminen nuorille vanhojen asuntojen hankintaan ja Raha-automaattiyhdistyksen tuoton laajentaminen investointiavustuksiksi ensiasuntojen rakentamiseksi nuorille.

Ylijohtaja *Teuvo Ijäs* ehdotti, että vuokrasääntelyjärjestelmä on purettava tai ainakin olennaisesti remontoitava. Lisäksi olisi huolehdittava riittävästä aravavuokra-asuntotuotannon määrästä ja lisättävä verovapaiden vuokratulojen määrää verotuksessa sekä turvattava kunnille riittävät korkotukimäärärahat vuokra-asuntojen hankinnan helpottamiseksi.

Vuonna 1986 aloitettujen asuntojen määrä lisääntyi aravatuotannossa 11%:lla ns. tuottajamuotoisessa rakentamisessa (talokohtaisesti lainoitettu ja henkilökohtaisen osakelainoituksen piiriin hyväksytyt asunto-osakeyhtiöt) verrattuna vuoteen 1985. Aloitettujen asuntojen määrä nousi em. kohteissa 12 400 asunnosta yli 13 800 asuntoon. Koko aravatuotannon aloitukset nousivat hieman vähemmän 16 100 asunnosta vuonna 1985 yhteensä 16 800 asuntoon vuonna 1986.

Kolmen ensimmäisen neljänneksen ennakkotietojen perusteella on arvioi-

tavissa, että koko asuntotuotannon aloitukset vähenivät noin 10%:lla. Aloitettujen asuntojen määrä jäänee noin 40 000 asuntoon. Tähän verrattuna aloitettujen arava-asuntojen määrä kasvoi selvästi, vaikka keväiset työmarkkinahäiriöt vaikuttivat myös aravarakenustoimintaan.

Kaikkien aloitettujen arava-asuntojen määrä kasvoi hitaammin kuin tuottajamuotoisten aravakohteiden aloittamisvauhdista vuoden 1986 aikana oletettiin. Vuoden vaihteessa arvioitiin tammi-lokakuun aloitusten pohjalta arava-asuntojen aloitusten nousevan yli 18 000 asunnon. Loppu-

Taulu 1: Aloitetut asunnot.

	Vuokra- asunnot	Asunto-osakeyhtiö- asunnot	Omakoti- talot	Aloitettut asunnot yhteensä
1980	10 151	7 157	7 737	25 045
1981	8 873	6 815	6 783	22 471
1982	9 502	6 858	6 530	22 890
1983	9 310	4 328	5 630	19 268
1984	6 503	8 368	4 711	19 582
1985	7 668	4 762	3 669	16 099
1986	9 077	4 733	2 950	16 760

Taulu 2: Lainoitettut asunnot, aloitetut asunnot ja TMAE-tavoitteet.

	Lainoitustavoitteet ¹⁾ Aloitustavoitteet ²⁾	Lainoituksen piiriin hyväksytyt asunnot kpl	Aloitettut asunnot kpl
1980	28 000 ¹⁾	25 307	25 045
1981	25 500 ¹⁾	22 205	22 471
1982	24 500 ¹⁾	25 510	22 890
1983	21 000 ²⁾	17 997	19 268
1984	19 000 ²⁾	19 074	19 582
1985	19 000 ²⁾	21 292	16 099
1986	19 000 ²⁾	20 138*	16 760

* ennakkotieto

Taulu 3: Talokohtaisesti lainoitettujen ja henkilökohtaisen osakelainoituksen kohteeksi hyväksytyjen arava-asuntojen aloitukset vuonna 1985 ja 1986.

Kuukausi	1985		1986		1987	
	Koko maa	Pääkaupunki- seutu	Koko maa	Pääkaupunki- seutu	Koko maa	Pääkaupunki- seutu
1	790	225	851	111	992	126
2	727	392	601	20		
3	233	—	810	222		
1. nelj.	1 750	617	2 262	353		
4	737	201	795	108		
5	975	497	700	234		
6	557	149	818	323		
2. nelj.	2 267	847	2 313	665		
7	490	220	555	110		
8	999	185	1 316	297		
9	1 459	262	1 434	103		
3. nelj.	2 948	667	3 305	510		
10	1 886	225	2 129	350		
11	1 813	103	1 411	34		
12	1 766	369	1 886	398		
4. nelj.	5 465	697	5 408	758		
Koko vuosi	12 430	2 828	13 810	2 538		

vuoden aloitukset jäivät kuitenkin arvioitua pienemmäksi, ja kaikkiaan aloitettiin 16 800 arava-asunnon rakentaminen. Myönnettyjen omakotilainojen määrä ja aloitukset vähenivät vuonna 1986 noin 700 asunnolla 2 950 omakotitaloon.

Vuoden 1987 tammikuussa aloitettiin ennakkolaskelman mukaan yhteensä 992 vuokra- ja asunto-osakeyhtiöasuntoa. Lukumäärä oli suurempi

kuin vuosina 1985 ja 1986 tammikuussa.

Tiedot aloitetuista arava-asunnoista perustuvat oletukseen, että vuokra- ja asunto-osakeyhtiöalojen rakentaminen alkaa keskimäärin kuukauden kuluessa kohteen kustannusten hyväksymisestä. Omakotitalojen rakentamisen oletetaan alkavan keskimäärin lainoitusvuoden aikana.

KESKUS-SATO OY

SATO-YHTIÖT

Ammattimaiselle rakennuttajalle asetettavat perusvaatimukset ovat

- ehdoton ammattitaito
- riippumattomuus valittaessa suunnittelijoita ja käytäessä urakkakilpailuja
- sekä varavaraisuus, joka vastuukyknä turvaa työn tilaajan ja ostajat taloudellisilta riskeiltä.

Suomen suurin ammattimainen asuntorakennuttaja

SATO-yhtiöt ovat rakennuttaneet vuoden 1986 loppuun mennessä yhteensä 95.106 asuntoa. SATO onkin Suomen suurin ammattimainen asuntorakennuttajaorganisaatio.

Tuotanto jakautuu yli 200:aan kaupunkiin ja kuntaan eri puolilla Suomea. — Noin 70 % asuntotuotannosta on valtion osalainoittamaa.

Erikoiskohteiden rakennuttaja

SATO-yhtiöt ovat rakennuttaneet asuntojen ohella satojatuhansia neliötä erilaisia liike- ja palvelukeskuksia sekä liike- ja toimistorakennuksia, lastentarhoja, paloasemia, kouluja, oikeustalon, seurakuntakeskuksen, pienteollisuustiloja, palvelutaloja ja nuorisokeskuksia — erilaisia tiloja terveyskeskuksista, kirjastoista, ravintoloista ja linja-autoasemista valmiiksi sisustettuun kirkkosaliin.

Ulkomaantoiminta

- Tallinnan Valuuttamyymälä, Tallinna
- KOLOSS-projekti (perunanjalostustehdas), Moskova
- WC-paperirullatehdas, Kamennogorsk
- sekä viiden teollisuushallin suunnittelu ja materiaalityömitukset Neuvostoliittoon.

Tehtäväkenttä

SATO-yhtiöt ovat rakennuttajayhtiöitä, joiden tehtäväkenttään sisältyvät mm:

- rakennusmaan ja -tonttien hankinta ja niiden saattaminen rakennuskelpoiseksi
- alue ja taloussuunnittelun hoito ja koordinointi
- rahoituksen järjestäminen ja asuntosäästännän aktiivointi
- erilaiset hallinnolliset tehtävät ja viranomaisyhteydet
- urakkakilpailujen järjestäminen ja rakennustöiden valvonta
- markkinointi
- kokonaisvastuu toteutuksesta.

LUOTTAMUKSESI
ARVOINEN

AMMATTITAITOA JA
KOKEMUSTA
RAKENNUTTAJATEHTÄVISSÄ

PALVELEVAT SATO-YHTIÖT

Keskus-SATO Oy
Kuparitie 1
PL 15
00441 HELSINKI
puh. 90-562 4044

Helsingin SATO Oy
Kuparitie 1
PL 15
00441 HELSINKI
puh. 90-562 4044

Hämeenlinnan SATO Oy
Torikatu 22 A 10
13130 HÄMEENLINNA
puh. 917-2021

Kaakkoi-Suomen SATO Oy
Valtakatu 26 A 8
53100 LAPPEENRANTA
puh. 953-522 70

Kainuun SATO Oy
Kauppakatu 28 A 5
87100 KAJAANI
puh. 986-255 78

Kanta-Suomen SATO Oy
Mikonkatu 6
28100 PORI
puh. 939-414 205

Karjalan SATO Oy
Siitakatu 14 B (III-kr.)
80100 JOENSUU
puh. 973-126 777

Kemijärven SATO Oy
Vapaudenkatu 4
98100 KEMIJÄRVI
puh. 9692-138 41

Kemin SATO Oy
Keskuspuistokatu 10 A 4
94100 KEMI
puh. 980-153 02

Keski-Suomen SATO Oy
Ailakinkatu 22
40100 JYVÄSKYLÄ
puh. 941-212 511

Lahten SATO Oy
Vesijärvenkatu 32 B 19
PL 33
15141 LAHTI
puh. 918-421 76

Lapin SATO Oy
Pekankatu 4 B 18
96200 ROVANIEMI
puh. 960-176 84

Oulun SATO Oy
Uusikatu 58 B 18
90100 OULU
puh. 981-223 277

Pohjanmaan SATO Oy
Puistopolku 10
PL 140
60101 SEINÄJOKI
puh. 964-143 133

Porin SATO Oy
Yrjönkatu 15
28100 PORI
puh. 939-155 44

Rauman SATO Oy
Syväraumankatu 27
26100 RAUMA
puh. 938-227 885

Riihimäen SATO Oy
c/o Helsingin SATO Oy
HELSINKI
puh. 90-562 4044

SATO-arkkitehdit Oy
Kuparitie 1
PL 34
00441 HELSINKI
puh. 90-562 4044

Savon Sato Oy
Vuorikatu 5
70100 KUOPIO
puh. 971-124 444

Tampereen TASA Oy
Satakunnankatu 28
PL 5
33211 TAMPERE
puh. 931-331 11

Turun SATO Oy
Maariankatu 1
20110 TURKU
puh. 921-201 33

Vakka-Suomen SATO Oy
Allinenkatu 27 A
23500 UUSIKAUPUNKI
puh. 922-236 97

Valitse itse miten todella haluat asua.

Kansallispankin asunto- ja remonttilainat antavat siihen mahdollisuuden.

**Voit saada lainaa
ensiasuntoon jopa 30 v.
asunnonvaihtoon jopa 20 v.**

Tule käymään. Lasketaan yhdessä sinulle edullisin säästö- ja lainavaihtoehto. Saat vastauksen heti. Tosi on.

PS. Vaikka et vielä olisikaan Kansallispankin asiakas, olemme valmiit antamaan sinulle neuvoja asuntosi tai remonttisi laina- ja rahoitusjärjestelyistä ja laskemaan kanssasi sinun ja perheesi taloudelle soveltuvan säästö- ja takaisinmaksusuunnitelman.

 KANSALLISPANKKI